4/1

Előterjesztés

Budapest Józsefvárosi Önkormányzat Képviselő-testülete számára

Előterjesztő: Sántha Péterné alpolgármester	
A képviselő-testületi ülés időpontja: 2013. február 06.	..... sz. napirend
Tárgy: Javaslat a Józsefvárosi Szociális Szolgáltatástervezési Koncepció felülvizsgálatára	
A napirendet **nyílt**/zárt ülésen kell tárgyalni, a rendelet/**határozat** elfogadásához egyszerű/**minősített** szavazattöbbség szükséges.	
ELŐKÉSZÍTŐ SZERVEZETI EGYSÉG (NÉV, SZIGNÓ): HUMÁNSZOLGÁLTATÁSI ÜGYOSZTÁLY KÉSZÍTETTE (ÜGYINTÉZŐ NEVE): MOGYORÓ ANITA, HUMÁNKAPCSOLATI IRODA PÉNZÜGYI FEDEZETET IGÉNYEL/NEM IGÉNYEL, IGAZOLÁS: a 2011-ben pénzen. JOGI KONTROLL: BETERJESZTÉSRE ALKALMAS: RIMÁN EDINA JEGYZŐ	
Városgazdálkodási és Pénzügyi Bizottság véleményezi **Humánszolgáltatási Bizottság** véleményezi x Határozati javaslat a bizottság számára: A Humánszolgáltatási Bizottság javasolja a Képviselő-testületnek az előterjesztés megtárgyalását.	

Tisztelt Képviselő-testület!

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993 évi III. törvény (Szt) 92. § (3) bekezdése értelmében a legalább kétezer lakosú települési önkormányzat a településen, fővárosban élő szociálisan rászorult személyek részére biztosítandó szolgáltatási feladatok meghatározása érdekében szolgáltatástervezési koncepciót készít. A szolgáltatástervezési koncepció tartalmát az önkormányzat kétévente felülvizsgálja és aktualizálja.

A Józsefvárosi Önkormányzat Képviselő-testülete 496/2004. (XII.09.) számú határozatával elfogadta Józsefváros Szociális Szolgáltatástervezési Koncepcióját, melyet a képviselő-testület 69/2009. (III.04.) számú döntésében foglaltak alapján felülvizsgált és aktualizált.

A 2009. évi felülvizsgálat óta a jogszabályi változásokat és az önkormányzat anyagi helyzetét is figyelembe véve az alábbi feladatok valósultak meg:

- a jogszabályokban előírt ellátási kötelezettségek teljesítése (családok átmeneti otthona ellátási szerződéssel; gyermekjóléti központ létrehozása, 2011. május 01. napjától működő Józsefvárosi Családsegítő és Gyermekjóléti Központ, mint új intézmény kialakításával),

ÉRKEZETT

2013 JAN 28.

1850

- kerületi adósságkezelés új alapokra helyezése (az adósságkezelési szolgáltatásról szóló önkormányzati rendelet 2010. évben került hatályon kívül helyezésre, új rendelet alkotása történt meg),
- gyermekek napközbeni ellátásának bővítése (új 60 férőhelyes bölcsőde kezdte meg működését 2012. szeptember 01. napjától a Józsefvárosi Egyesített Bölcsőde Tolnai u. 19. szám alatti telephelyén).

A Képviselő-testület 118/2012. (IV.05.) számú határozatának 1. pontjában úgy döntött, hogy a Józsefvárosi Szociális Szolgáltatástervezési Koncepció felülvizsgálatának költségére 850,0 e Ft-ot biztosít. A becsült érték alapján a Józsefvárosi Önkormányzat Közbeszerzési és Beszerzési Szabályzat IX. része szerinti beszerzési eljárás került lefolytatásra. A Városgazdálkodási és Pénzügyi Bizottság 984/2012. (VII.25.) számú döntése alapján a Budapest Főváros VIII. kerület Józsefvárosi Önkormányzat és az Euró-Régió Szociális Szakmai Közösség Közhasznú Egyesület (továbbiakban: Euró-Régió) között 2012. szeptember 14. napján megbízási szerződés került megkötésre a Józsefvárosi Szociális Szolgáltatástervezési Koncepció felülvizsgálata c. tanulmány elkészítése céljából.
A szerződés határozott időtartamú, a felek által történő aláírásától számított 120 napig (2013. január 12. napjáig) tart.

Az Euró-Régió a szerződésben foglaltak szerint a tanulmányterv első tervezetét 60 napon belül (elektronikus és írásos formában) a Józsefvárosi Önkormányzat rendelkezésére bocsátotta. A tervezet a „2004. évi Józsefvárosi Szolgáltatástervezési Koncepció", a Koncepció 2009. évi felülvizsgálata, a kerületi önkormányzati intézmények éves beszámolói, a Humánszolgáltatási Ügyosztály által szolgáltatott statisztikai adatok, szakmai anyagok, valamint személyes tájékozódás során gyűjtött tapasztalatok, interjúk, benyomások alapján készült.

A tervezet a Józsefvárosi Szociálpolitikai Kerekasztal 2012. december 04. napján tartott ülésén került ismertetésre, megvitatásra, tekintettel az Szt 58/B. § (2) bekezdésében foglaltakra, mely szerint a Szociálpolitikai Kerekasztal (Kerekasztal) feladata különösen a Szolgáltatástervezési Koncepcióban meghatározott feladatok megvalósulásának, végrehajtásának folyamatos figyelemmel kísérése a Koncepció tervezetének véleményezése. A Kerekasztal ülésén elhangzott észrevételekkel, javaslatokkal a tanulmány kiegészítésre került (a tanulmány 4. oldalán kerültek megválaszolásra a kérdések), a benyújtott tanulmány az előterjesztés mellékletét képezi.

Az Szt 92. § (4) bekezdése értelmében a koncepció tartalmazza különösen
- a lakosságszám alakulását, a korösszetételt, a szolgáltatások iránti igényeket,
- az ellátási kötelezettség teljesítésének helyzetét, az ütemtervet a szolgáltatások biztosításáról,
- a szolgáltatások működtetési, finanszírozási, fejlesztési feladatait, az esetleges együttműködés kereteit,
- az egyes ellátotti csoportok (idősek, fogyatékos személyek, hajléktalan személyek, pszichiátriai betegek, szenvedélybetegek) sajátosságaihoz kapcsolódóan a speciális ellátási formák, szolgáltatások biztosításának szükségességét.

Az Euró-Régió által benyújtott „Józsefváros Szociális Szolgáltatástervezési Koncepciójának felülvizsgálata 2012" című tanulmány olyan dokumentum, mely:
- a hatályos 2004. évben elkészült és 2009. évben felülvizsgált Koncepció:
  - alapelveit (esélyegyenlőség, előítélet-mentesség, szociális biztonság feltételeinek biztosítása, partnerség, fenntartható fejlődés)
  - értékeit
    - az élet és az emberi méltóság tisztelete,
    - az emberi méltósághoz való jog,
    - az ember önrendelkezéshez való joga,
    - a szociális biztonsághoz való jog,

- differenciált, az egyén szükségleteihez igazodó ellátás,
- a szabad lelkiismeret, a vallás szabad gyakorlásához való jog,
- folyamatos ellátási igényhez igazodó fejlesztés a szolgáltatások terén,
- a társadalmi beilleszkedés, integráció segítése,

- stratégiai elképzeléseit és tartalmi elemeit, valamint annak logikáját követi az azóta megváltozott gazdasági-társadalmi környezet hatásait figyelembe véve;

- átfogó helyzetelemzést nyújt a kerület demográfiájáról, az ellátási kötelezettségek jelenlegi helyzetéről, a változó/változatlan szociális szükségletekről, a rendelkezésre álló lehetőségekről, összefoglalja azokat az ellátókat, intézményeket és szolgáltatásokat, amelyekre épül a helyi, szociális védelmi háló személyes gondoskodást nyújtó része;
- összegzi a szociális ágazatban az előző felülvizsgálati időszak óta történt változásokat, kiemelve a LÉLEK programot, bölcsődei térítési díj bevezetését, hatáskörváltozásokat, adminisztrációs változásokat, változó államháztartási szabályozást, oktatásügyi változásokat, a járási rendszer kialakítását, a szociális rehabilitáció területén bekövetkezett változásokat;
- a társadalmi kihívások szintjén megközelített szociális problémákra világít rá, elsősorban a lakhatás és annak körülményeire, különös tekintettel a szegregáció(k) feloldására, a foglalkoztatás kérdéskörére, valamint a gyermekek ellátására;

A tanulmány egyik alapfunkciója a jövőbeli szakmai fejlesztések irányának megjelölése, azonban kevés konkrétum áll rendelkezésre a 2013-as esztendő és az azt követő évek feladat ellátási rendszeréről. „Tudható, hogy teljes átalakításra készül a kormányzat a szociális ellátások terén is, de ennek részletei ma még nem kidolgozottak." „A jelenleg hatályos jogszabályok alapján, Józsefváros területén valamennyi szociális biztonságot jelentő ellátás, szolgáltatás elérhető, a hozzájutás biztosított. Mégha ez – pl. az átmeneti ellátás elérhetősége tekintetében – több esetben kerületen kívüli szolgáltatónál érhető csak el."

A stratégiai célok: konkrét tennivalókkal együtt kerültek megfogalmazásra (50. oldal), mely stratégiai célokat javasolom határozati formában is megjeleníteni:

1. A törvényi kötelezettségek teljesítése
2. A kerületben élő időskorúak gondozási feltételeinek biztosítása
3. Az intézmények, középületek akadálymentesítése
4. Az egyházi és civil karitatív szervezetek szerepvállalásának erősítése
5. Koordináció és információáramlás biztosítása az ellátó rendszer szereplői között
6. Az alapellátás mennyiségi és minőségi megerősítése
7. A pályázatokon való részvétel hatékonyságának fenntartása
8. A szolgáltatások, intézmények hatékonyságának és hatásfokának mérése (elégedettség- és igényfelmérés elvégzése)
9. Integrációs szemlélet erősítése
10. A meglévő intézmények infrastrukturális korszerűsítése, átalakítása

Az Euro-Régió által benyújtott „Józsefváros Szociális Szolgáltatástervezési Koncepciójának felülvizsgálata 2012" című tanulmány, mind tartalmi mind formai értelemben megfelel a jogszabályi előírásoknak és a szerződésben vállaltaknak.

A tanulmány felhasználja az egyeztető szakmai fórumon elhangzott javaslatokat és az írásban megküldött véleményeket. A koncepció híven tükrözi a kerületi civil szervezetek elgondolásait, ötleteit, javaslatait, megállapításait, melyek nélkül ma már az önkormányzat kizárólag elszigetelt szociális rendszert képes működtetni.

A tanulmány jól összefoglalt, strukturált, szakmailag megalapozott adattartalommal, hivatkozásokkal, általános és konkrét cselekvési pontokat tartalmazó koncepcióval rendelkezik, mely az önkormányzat rövidtávú szociálpolitikáját nagymértékben képes megalapozni és kiegészíteni.

Az Euro-Régióval a tanulmány elkészítésére kötött szerződés szerint a tanulmányt a Képviselő-testület hagyja jóvá ezt követően a Megbízott a jogszabályi előírásoknak megfelelő egy végszámla benyújtására jogosult, melyet a Megbízó a döntést követő 15 napon belül átutalással egyenlít ki. A Koncepció elfogadás az Euró-Régió részére történő megbízási díj kifizetésén kívül fedezetet nem igényel, a megbízási díj fedezete fent leírtak alapján biztosított.

A képviselő-testület hatásköre az Szt. 92. § (3) bekezdésén alapul.

Kérem az alábbi határozati javaslat elfogadását.

Határozati javaslat

A Képviselő-testület úgy dönt, hogy

1) az Euró-Régió Szociális Szakmai Közösség Közhasznú Egyesület által benyújtott „Józsefvárosi Szociális Szolgáltatástervezési Koncepció felülvizsgálata 2012" című tanulmányt jóváhagyja, mely Koncepcióval a 496/2004. (XII.09.) sz. képviselő-testületi határozattal elfogadott, 69/2009. (III.04.) sz. képviselő-testületi határozattal felülvizsgált „Józsefvárosi Szociális Szolgáltatástervezési Koncepció"-t felülvizsgálta és aktualizálta.
2) a határozat 1. pontjában elfogadott Koncepció alapján az alábbi stratégiai célokat határozza meg a szociális szolgáltatástervezése során a Szociális Szolgáltatástervezési Koncepció következő felülvizsgálatáig:
   a) a törvényi kötelezettségek teljesítése,
   b) a kerületben élő időskorúak gondozási feltételeinek biztosítása,
   c) az intézmények, középületek akadálymentesítése,
   d) az egyházi és civil karitatív szervezetek szerepvállalásának erősítése,
   e) koordináció és információáramlás biztosítása az ellátó rendszer szereplői között,
   f) az alapellátás mennyiségi és minőségi megerősítése,
   g) a pályázatokon való részvétel hatékonyságának fenntartása,
   h) a szolgáltatások, intézmények hatékonyságának és hatásfokának mérése (elégedettség- és igényfelmérés elvégzése),
   i) integrációs szemlélet erősítése,
   j) a meglévő intézmények infrastrukturális korszerűsítése, átalakítása.

Felelős: Polgármester
Határidő: 1. pont esetében 2013. február 06.
2. pont esetében a Józsefvárosi Szociális Szolgáltatástervezési Koncepció 2014. évi felülvizsgálata

A döntés végrehajtását végző szervezeti egység: Humánszolgáltatási Ügyosztály

Budapest, 2013. január 22.

Sántha Péterné
alpolgármester

Törvényességi ellenőrzés:
Rimán Edina
jegyző
nevében és megbízásából:

dr. Mészár Erika
aljegyző

1. számú melléklet

Józsefvárosi
Szociális Szolgáltatásszervezési Koncepció felülvizsgálata

(TERVEZET! A Koncepció bármely részlete vagy egésze csak a megrendelő Önkormányzat engedélyével használható fel!)

2012

Készítette: **SzOSzAK.eu,**
az Euro-Régió Szociális Szakmai Közösség
közhasznú egyesület szakértői munkacsoportja

Tartalom

Előzmények ... 3
Háttér ... 4
Elvi alapok: ... 4
A szolgáltatástervezési koncepció célja és feladata ... 5
Jövőkép ... 5
Alapelvek a szociális szolgáltatások megvalósulása során ... 6
Értékek ... 6
A józsefvárosi népesség meghatározó jellemzői ... 7
A lakosságszám alakulása ... 7
Korösszetétel ... 10
Születés és halálozás arányai ... 13
Foglalkoztatottság ... 15
Vásárlóerő ... 17
Lakhatás, lakásviszonyok ... 18
Kitekintés – Józsefváros ellátásai fővárosi összehasonlításban ... 20
Idősek ... 20
Gyermekek, családok ... 22
Fogyatékossággal élők ... 24
Pszichiátriai és szenvedélybetegek ... 24
Hajléktalanok, utcán élők, fedélnélküliek ... 25
Működő ellátórendszer ... 27
Pszichiátriai és szenvedélybetegek részére ... 27
Idősgondozás ... 27
Fogyatékos ellátás ... 28
Gyermekek Napközbeni Ellátása ... 28
Szociális és gyermekjóléti alapellátás ... 31
Hajléktalanellátás, közétkeztetés ... 34
Elvi összefoglaló ... 34
Önkormányzati kötelezettségek ... 35
Változások ... 41
A szolgáltatások iránti igények ... 49
Stratégiai célok ... 50

Előzmények

Budapest Főváros VIII. kerület Józsefváros Önkormányzata 2009-ben elkészítette az eredetileg 2004-ben megalkotásra került Koncepciójának első felülvizsgálatát.
Ez a szakmai anyag – nagy vitákat kiváltva, de széles intézményi és civil egyeztetést követően – a 2009 utáni évekre több javaslatot is tett.
Az Önkormányzat 2012-ben – beszerzési eljárás lefolytatását követően – a 2009-es felülvizsgálati anyag újabb, jogszabályban rögzített módon kötelező felülvizsgálatával az Euro-Régió Szociális Szakmai Közösség közhasznú egyesületet bízta meg.[1]
A vonatkozó jogszabály ugyan az elmúlt években is többször módosult, azonban a tanulmány lezárásának időpontjában hatályos joganyag - a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról1993. évi III. törvény – továbbra is így fogalmaz:

92. §

(3) A legalább kétezer lakosú települési önkormányzat a településen, fővárosban élő szociálisan rászorult személyek részére biztosítandó ***szolgáltatási feladatok meghatározása érdekében*** *szolgáltatástervezési koncepciót készít. (...) A szolgáltatástervezési koncepció tartalmát az önkormányzat, illetve a társulás kétévente felülvizsgálja és aktualizálja.*

(4) A koncepció tartalmazza különösen

a) a lakosságszám alakulását, a korösszetételt, a szolgáltatások iránti igényeket,

b) az ellátási kötelezettség teljesítésének helyzetét, az ütemtervet a szolgáltatások biztosításáról,

c) a szolgáltatások működtetési, finanszírozási, fejlesztési feladatait, az esetleges együttműködés kereteit,

d) az egyes ellátotti csoportok (idősek, fogyatékos személyek, hajléktalan személyek, pszichiátriai betegek, szenvedélybetegek) sajátosságaihoz kapcsolódóan a speciális ellátási formák, szolgáltatások biztosításának szükségességét.

(...)

(7) A szolgáltatástervezési koncepciót ***az önkormányzat az elfogadást megelőzően véleményezteti az intézményvezetőkkel és a nemzetiségi önkormányzattal.*** *A koncepció végleges változatának elfogadása során a kialakított véleményeket az önkormányzat lehetőség szerint figyelembe veszi.*

[1] A Budapest Főváros VIII. kerület Józsefvárosi Önkormányzat Képviselő-testületének Városgazdálkodási és Pénzügyi Bizottsága 984/2012. (VII.25.) számú határozatában foglalt módon a szerződés megkötésére 2012. szeptember 14-én került sor.

A koncepció felülvizsgálatának folyamatához tartozik, hogy 2012. december 04. napján újraalakult a Józsefvárosi Szociálpolitikai Kerekasztal, amely a jelen Koncepció szövegjavaslatát megtárgyalta.
A Kerekasztal résztvevői – az elkészült jegyzőkönyvben rögzítettekben követhető módon – többféle értékelő megjegyzéssel és észrevétellel éltek. Ezen észrevételek közül fontos kiemelnünk, hogy javaslat érkezett arra, hogy az Önkormányzat a jövőben saját hatáskörben lássa el a családok átmeneti otthona szolgáltatási formát. Annak ellenére, hogy erre a bővítésre a jelenlegi intézményrendszer alkalmas és nyitott, a változás nem volt javasolható. Egyrészt a költségvetési helyzet, a gazdasági háttér több bizonytalanságot hordoz, másrészt az állam és önkormányzat közötti feladatmegosztás változásai még nem zárultak le.
Jelenleg a fennálló, együttműködési megállapodásra épülő ellátások körének fenntartása is jelentős erőforrásokat kötnek le az Önkormányzat oldaláról. (A fentiek miatt nem támogatható jelenleg a civil ellátói kör jelentősebb bővítése sem.)
Felmerült az oktatási rendszerből kikerült fiatalok problémaköre is, ám erre – a jelenlevők többsége szerint – a jelenlegi ellátási kör (önkormányzati és civil szolgáltatók) elégséges választ nyújtanak.
Kétségtelenül létezik azonban egy olyan társadalmi réteg, csoport – a foglalkoztatási rendszerből és a segélyezési lehetőségekből is „kihulló", aktív korúak köre – amelynek felkutatása, problémakezelése óriási nehézségeket jelent. Élethelyzetük feltárása, problémakezelésük egyedi megoldásai kapcsán valamennyi ellátónak és szolgáltatónak feladata van, de speciális támogatási válasz élethelyzetükre jelenleg sehol sem áll rendelkezésre (foglalkoztatási, oktatási és szociális rendszerben).

Háttér

A rendelkezésre álló időben megtörtént az átadott dokumentumok elemzése, a vonatkozó statisztikai adatok kigyűjtése, valamint a fővárosi szintű összehasonlító elemzés elkészítése.
A konkrét értékelés előtt azonban célszerű az elvi alapok és vállalandó értékek körét rögzíteni, annál is inkább, mert az elmúlt években ezek – bizonyos mértékig – közkeletűen elfogadottá, bevetté váltak, mondhatni sztenderdizálódtak is a szociális ágazatban, szakmában.

Elvi alapok:

- *Egy vállalható jövőkép meghatározása*

A szociális szolgáltatások fejlesztési irányának értékközpontú rendszereként működő, jövőbe irányuló elképzelés, amit a konkrét célok és eszközök kidolgozása során kell érvényre jutatni.

- *Az alapelvek következetes meghatározása*

A szolgáltatások biztosítása során a döntéshozók, a szolgáltatásokat működtetők, és a szolgáltatást igénybe vevők szemszögéből is alapvetően követendő irányok rögzítése. Célja, hogy az értéktételezés és –követés a kiszámíthatóságot és szélesebb biztonságot biztosítsa.

- *Az értékek meghatározása*

A helyi szociálpolitikában, illetve a szociális szolgáltatások ellátása (megszervezése és üzemeltetése) során érvényre juttatott szociális biztonság.

A szolgáltatástervezési koncepció célja és feladata

- A döntéshozók részére egy olyan dokumentum készítése, mely átfogó képet nyújt a kerület ellátási kötelezettségének helyzetéről, a szociális szükségletekről és a rendelkezésre álló lehetőségekről, a szolgáltatások fejlesztésének irányairól és a feladatokról az önkormányzat szabályozási hatáskörében, az ellátási kötelezettség szintjén és az intézményi szinteken.
- Feltárni és megszüntetni azokat a hiányokat, melyeket a szociális szolgáltató rendszer jelenleg kezelni nem képes.
- Olyan szolgáltató rendszer létrehozása, amely összehangoltan, koordináltan működik, lefedi a szociális szükségleteket, minőségi- és differenciált szolgáltatást nyújt, melynek középpontjában az egyén (és annak problémái, szükségletei) áll.
- Jelölje ki az irányokat egy józsefvárosi – lehetőségekhez képest – „résmentes" szociális védőháló kialakításához.
- Információk biztosítása egyéb fejlesztési koncepciók, programok, tervek kidolgozásához és megvalósításához.
- Segítse információkkal a döntéshozókat, illetőleg a szolgáltatások biztosításában részt vállalókat, adjon kellő alapot a szociális szolgáltatások fejlesztésének operatív programjaihoz.

A koncepció a következő célcsoportok számára határoz meg prioritásokat:

- gyermekek,
- családok,
- időskorúak, nyugdíjasok, egyedülállók,
- marginalizálódott csoportok, (hajléktalanok, súlyos krízis helyzetben lévők),
- speciális csoportok, (fogyatékos személyek).

A szociális szolgáltatás hatékonysága az állam, az önkormányzat, a szolgáltatást nyújtók (ellátók), a helyi közösségek és az érintett egyének, családok együttműködésén alapszik. Ez az együttműködés csak úgy képzelhető el hosszútávon is működőképesen, ha tisztázottak és közösen elfogadottak az alapelvek, alapértékek, és ezekre alapulva vállalható egy fenntartható jövőkép.

Jövőkép

A jövőkép olyan, a szükséglethez igazodó szociális szolgáltatóhálózat kiépítése és működtetése, amely a városrész területén élő rászoruló emberek egészségügyi és mentális ellátását segítve, életminőségük megőrzését biztosítja annak érdekében, hogy megfelelő létbiztonságban élhessenek. A jövőkép fontos része, hogy a fejlődés iránya alapján pozitív irányban változik meg a szolgáltatást igénybevevők helyzete.

A társadalmi jövőképben csökkenő kiszolgáltatottság áll, amely része a szolgáltatókkal való partneri kapcsolatnak is.

Az elérendő jövőképben megjelenik az is, hogy a kerületben átjárhatóvá válnak a hasonló szükségletet kielégítő szolgáltatások, a jelenhez képest javulnak a rászorulók hozzáférési esélyei.
A polgárok számára a jelenleginél sokkal átláthatóbb és egységes szabályok szerint működő intézmények és szolgáltatások jellemzik a kerületet.

Alapelvek a szociális szolgáltatások megvalósulása során

1. Esélyegyenlőség: a városrész valamennyi rászorulója számára egyenlő hozzáférés biztosítása a szociális szolgáltatásokhoz.
2. Előítélet-mentesség: kor, nem, vallási, etnikai hovatartozás, szexuális irányultság, vagyoni helyzet, politikai nézet, fogyatékosság, cselekvőképességbeli korlátozottság, betegség miatti hátrányos megkülönböztetés nélkül, a szociális rászorultság mértéke alapján, azonos bánásmód és azonos minőségű ellátás biztosítása mindenki számára.
3. A szociális biztonság feltételeinek javítása. A józsefvárosi önkormányzat koordinatív szerepének megerősítése a járási kormányhivatal, a fővárosi önkormányzat, valamint a szociális intézmények, a szociális tevékenységet is folytató egyházi civil szervezetek között.
4. Partnerség: a szociális szféra összefogása, interdiszciplináris együttműködések elősegítése, koordinálása.
5. Fenntartható fejlődés: hosszútávon működőképes, kiszámítható rendszer kialakítása és megtartása, a működés finanszírozhatóságának biztosítása.

Értékek

- Az élet és az emberi méltóság tisztelete.
- Az emberi méltósághoz való jog.
- Az ember önrendelkezéshez való joga.
- A szociális biztonsághoz való jog.
- Differenciált, az egyén szükségleteihez igazodó ellátás.
- A szabad lelkiismeret, a vallás szabad gyakorlásához való jog.
- Folyamatos ellátási igényhez igazodó fejlesztés a szolgáltatások terén.
- A társadalmi beilleszkedés, integráció segítése.

A józsefvárosi népesség meghatározó jellemzői

A népességre jellemző főbb mutatókat a vonatkozó jogszabályokban előírtak szerinti tartalom mellett más tényezőkel is érdemes kiegészíteni. Ezzel együtt fontos, hogy kerületekkel és Főváros egészével történő összevetésre is alkalmat adhasson a következő leírás.[2]

A lakosságszám alakulása

Budapest népessége (fő) 1980 és 2011 között

1980	1990	2001	2006	2011
2 059 226	2 016 681	1 759 209	1 698 106	1 733 685

Forrás: http://portal.ksh.hu/pls/ksh/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_wdsd001b.html

A főváros jelenlegi lakosainak száma 1 733 685 fő (KSH, 2011), az agglomerációban elhelyezkedő 81 településsel együtt pedig 2 524 697 főre tehető.

A kerületek lakónépességének számarányában 1990 és 2001 között látható jelentős csökkenés, a következő öt évben, majd ezt követően további népességfogyás látható, melynek részbeni magyarázata a budapesti agglomerációba történő kiköltözésben keresendő, részben pedig a kerületek közötti vándorlásban. Ha mindezt a társadalmi csoportok, státusok alapján vizsgáljuk, úgy elmondható, hogy a fővárosi népesség köréből nemcsak a középosztálybeliek, hanem az alacsonyabb státusúak is kiköltöztek, nyilvánvalóan a jövedelmi viszonyuknak megfelelő településekre, városrészekbe (Gyál, Vecsés, Monor, Dabas, a belvárosból a külső kerületekbe). A főváros kerületei között négy kerületnek (III., XI., XIII., XIV.) a lakosságszáma 1990-től 100 ezer fő feletti, annak ellenére, hogy a 1990–2001-ig terjedő időszakban itt is csökkent a lakónépesség száma, két kertvárosi kerület esetében (XVI., XVII.) volt növekedés, majd ismét csökkenés. Egy kerületnél (XXI. kerület – Csepel) pedig kiemelten magas lakosságszám-csökkenés (1990 és 2001 között 9215 fővel csökkent a lakónépesség száma) tapasztalható.

A VIII. kerület a fenti szempontok alapján a kisebb változásokat megélő kerületek közé tartozik azzal, hogy pusztán a lakosságszám változása nem írhatja le – még közelítőleg sem – az esetleges társadalmi változásokat. Ehhez a változó lakosságszám belső – kvalitatív – összetételének pontosabb ismeretére, vonatkozó kutatásokra lenne szükség. (Ismereteink szerint ilyen adatokat sem a KSH, sem más, társadalomkutató szervezet nem gyűjt, ilyen adatsorokkal az önkormányzat sem rendelkezik.

A fővárosi kerületek lakosságszámának változása 1990 és 2010 között (táblázatos formában megjelenítve) a következőképpen alakult:

[2] Legtöbbet hivatkozott munka: *Laki Ildikó: Társadalmi fenntarthatóság Budapesten* (Polgári Szemle, 2012. június – 8. évfolyam, 1-2. szám)

kerület/év lakónépesség	1990	2001	2006	2010
I.	34 778	25 914	24786	24 653
II.	102 758	92 520	88 036	88 043
III.	149 028	131 605	124 973	123 532
IV.	108 453	103 492	98 301	98 402
V.	43 937	28 948	27 174	27 081
VI.	59 477	41 791	42 038	42 686
VII.	82 864	64 137	62 159	64 377
VIII.	92 386	81 787	80 117	83 465
IX.	78 422	62 995	59 854	62 708
X.	96 843	80 852	77 904	80 357
XI.	174 509	144 441	136 503	139 892
XII.	76 495	61 763	56 768	55 980
XIII.	131 143	114 353	109 394	115 360
XIV.	143 501	116 462	116 894	121 721
XV.	95 593	85 232	81 496	80 030
XVI.	69 410	71 028	68 644	68 368
XVII.	72 317	79 989	77 599	78 442
XVIII.	97 700	96 353	93 236	93 652
XIX.	72 838	63 810	61 381	61 726
XX.	71 681	65 295	63 415	63 561
XXI.	90 197	80 982	76 557	76 625
XXII.	53 282	52 548	50 428	50 839
XXIII.	19 162	20 697	20 682	20 056
Összesen	2 016 774	1 777 921	1 698 106	1 721 556

Forrás: Budapest Statisztikai Évkönyve. KSH, Budapest, 2006.
http://portal.ksh.hu/portal/page?_pageid=37,133145&_dad=portal&_schema=PORTAL

Az összehasonlító adatokból látható, hogy Józsefváros Budapest népesebb kerületei közé tartozik:

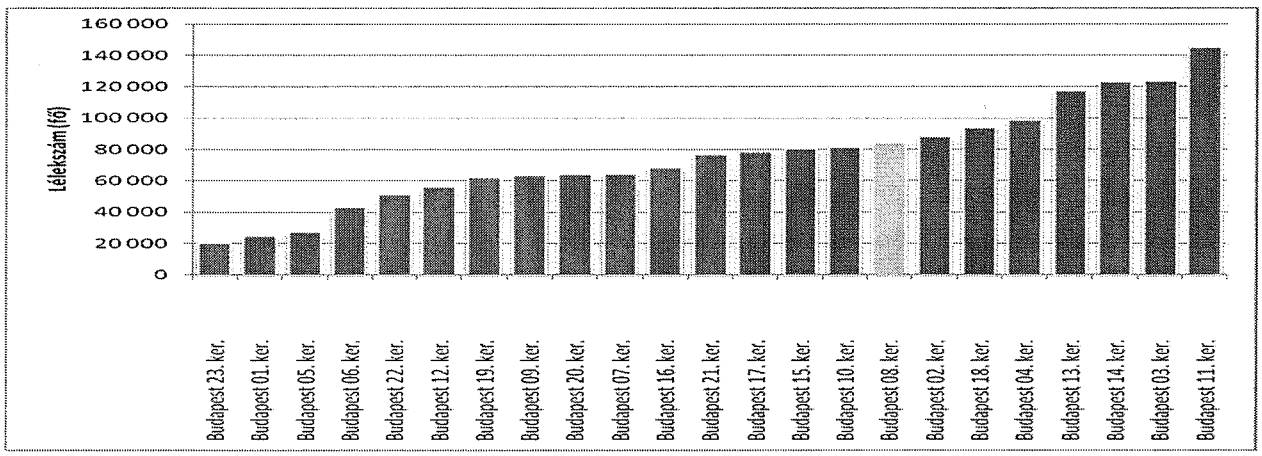

Ismert tény, hogy Józsefváros az egyik legsűrűbben lakott kerületek közé is tartozik.

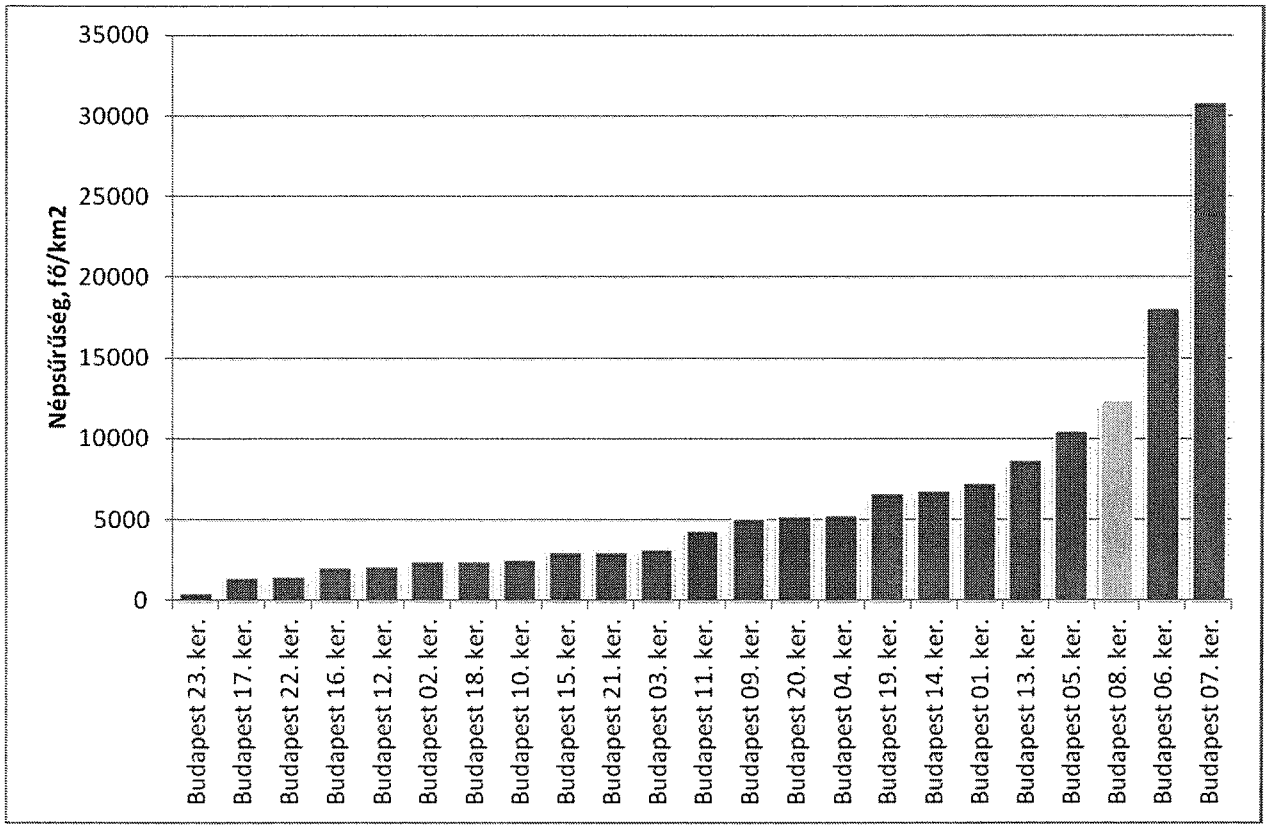

A népmozgalom (vándorlásokat is követő, nyers adatai) tekintetében is a hasonló helyzettel találkozunk, hiszen 2001-hez képest 3,3 százalékkal még nőtt is a kerület lakosságszáma:

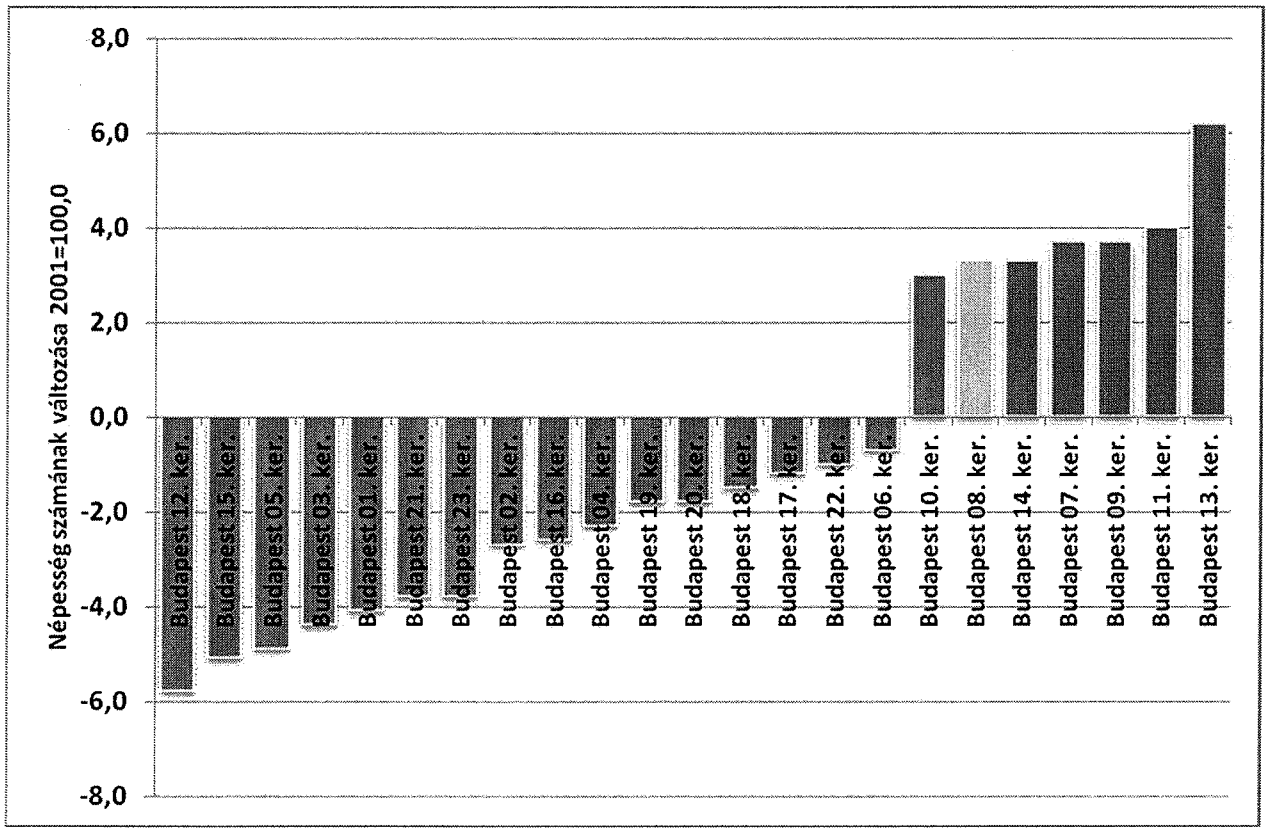

Józsefváros lakónépessége 1960-2009 (forrás: KSH, közzétette: Rév8)

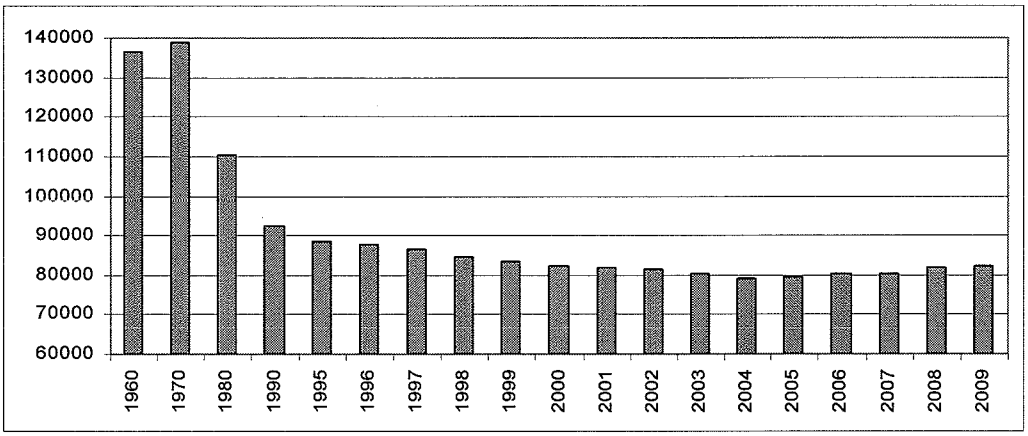

Józsefváros lakónépessége az elmúlt évtizedekben nagymértékben csökkent (4. ábra). Míg 1970-ben csaknem 140 000 fő lakta a kerületet, addig ez a szám 2004-re 80 000 fő alá esett. Az utóbbi években – a fellendülő társasház-építkezések következtében - kismértékű, de gyorsuló ütemű növekedés figyelhető meg, ami biztató lehet az elkövetkező évtizedekre vonatkozóan.[3]

Korösszetétel

Józsefváros helyzete a korfa változásainak tekintetében alapvetően nem rossz Budapesten.

A korcsoportokat vizsgálva elmondható, hogy Budapesten az ezredforduló küszöbén (2001) a lakónépesség 12,88%-a a 0–14, 69,32%-a a 15–64 és 17,80%-a a 65–X éves korosztályba tartozott. Ez a számarány nem mutat jelentős változást 10 évvel később, 2011-ben sem (12,86% 0–14 éves, 68,52% 15–64 és 18,62% 65–X éves korosztályba tartozik).

Budapesten a 15 évesnél fiatalabbak a legnagyobb arányban főként néhány észak-budai és dél-pesti területen élnek. Arányuk a 14,5 százalékot is meghaladta (budapesti átlag 12,4 százalék), a II., a X., a XVII., a XVIII., a XIX., a XX., a XXIII. és a XXII. kerületekben. A gyermekkorú népesség aránya a városmagot alkotó egyes kerületekben volt a legalacsonyabb. Az időskorúak népességen belüli arányát tekintve rendkívüli nagyok a különbségek a város egyes részei között. Néhány kerületben kiugróan magas az időskorú népesség aránya, 30 százalék felett van (budapesti átlag 24,7 százalék) az I., II. kerületekben, az V., XIII. kerületekben, a XI., XII. és a XIV. kerületekben.

A kerület népessége enyhén öregedő tendenciát mutat, viszonylag magas az időskorúak aránya, a legfiatalabb korosztályok létszáma alacsony. Mindezek mellett a 20 és 30 év közötti korosztályok kimagasló létszáma a következő években akár nagyobb népességnövekedést is eredményezhet. Ennek egyik jele lehet az, hogy az élveszületések száma az utóbbi években lassú emelkedést mutat (pl. 2002-ben csak 678 gyerek született, míg 2008-ban már 732).

[3] Józsefvárosi Agenda 21 - A Fenntarthatóság Helyi Stratégiája; Készítette: Budapest Józsefváros Önkormányzata megbízásából a Rév8 Józsefvárosi Rehabilitációs és Városfejlesztési Zrt.

Józsefváros népességének nemek és korcsoport szerinti megoszlása (2008)

(forrás: KSH, közzétette: Rév8)

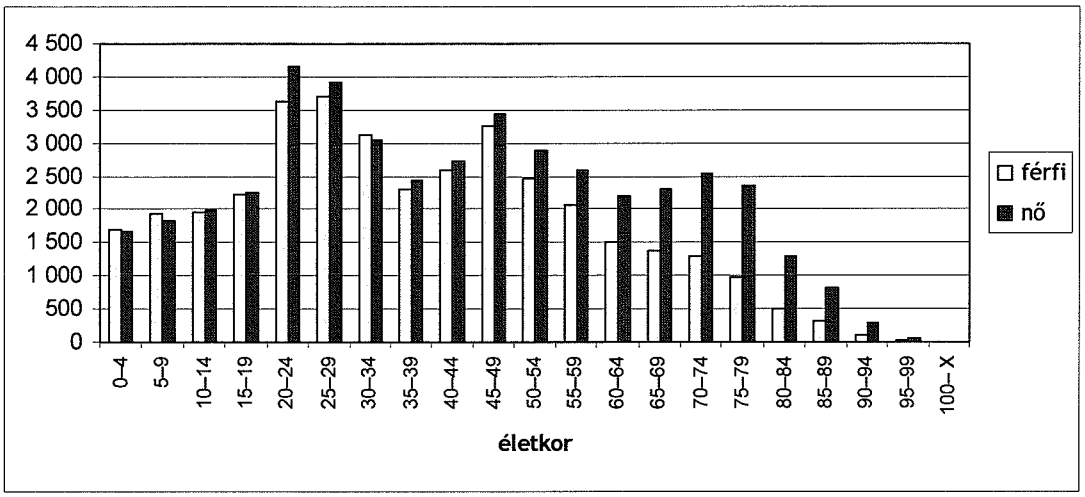

A kerület népessége a természetes fogyás állapotában van, a halálozások száma, bár csökken, még mindig meghaladja az élveszületések számát. Az utóbbi évek kismértékű népesség-növekedése tehát a természetes fogyást meghaladó bevándorlásból származik.
Továbbra is kiemelkedő az egyszemélyes háztartások aránya (40% felett), amely a budapesti átlagnál jelentősen magasabb.

A lakosság képzettségi szintje elmarad Budapest egészétől. A kerületi népesség körében a képzettebb rétegek aránya alacsonyabb, mint a fővárosi átlag. Bár 1990 és 2001 között a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya a 25 év feletti lakosság körében 16,1%-ról 19,2%-ra növekedett, ez messze elmarad a 24,9%-os fővárosi átlagtól.
Józsefváros egyes negyedei között jelentős különbségek figyelhetők meg az iskolai végzettséget illetően. Míg a Tisztviselőtelep és a Palotanegyed lakói körében kiemelkedően magas a felsőfokú végzettségűek aránya (33,1% és 29,2%, amely a fővárosi átlagot is meghaladja), addig a kerületen belül legkedvezőtlenebb helyzetű Magdolna negyedben ez az arány csak 9,8% - a budapesti érték 40%-a.
A jövő generációját képező óvodások száma jellemzően stagnál, az általános iskolások száma viszont erősen csökken. Örvendetes viszont, hogy a középiskolai tanulók létszáma erőteljes emelkedést mutat.

A kérdés azonban, hogy valójában a város képes-e eltartani/megtartani a lakóit, megfelelő, minőségi életteret biztosítani a számukra.

Az alábbi összehasonlító táblából kiderül, hogy a 65 év fölötti korosztályt (annak arányát) tekintve Józsefváros a negyedik legjobb helyzetben van Budapesten.

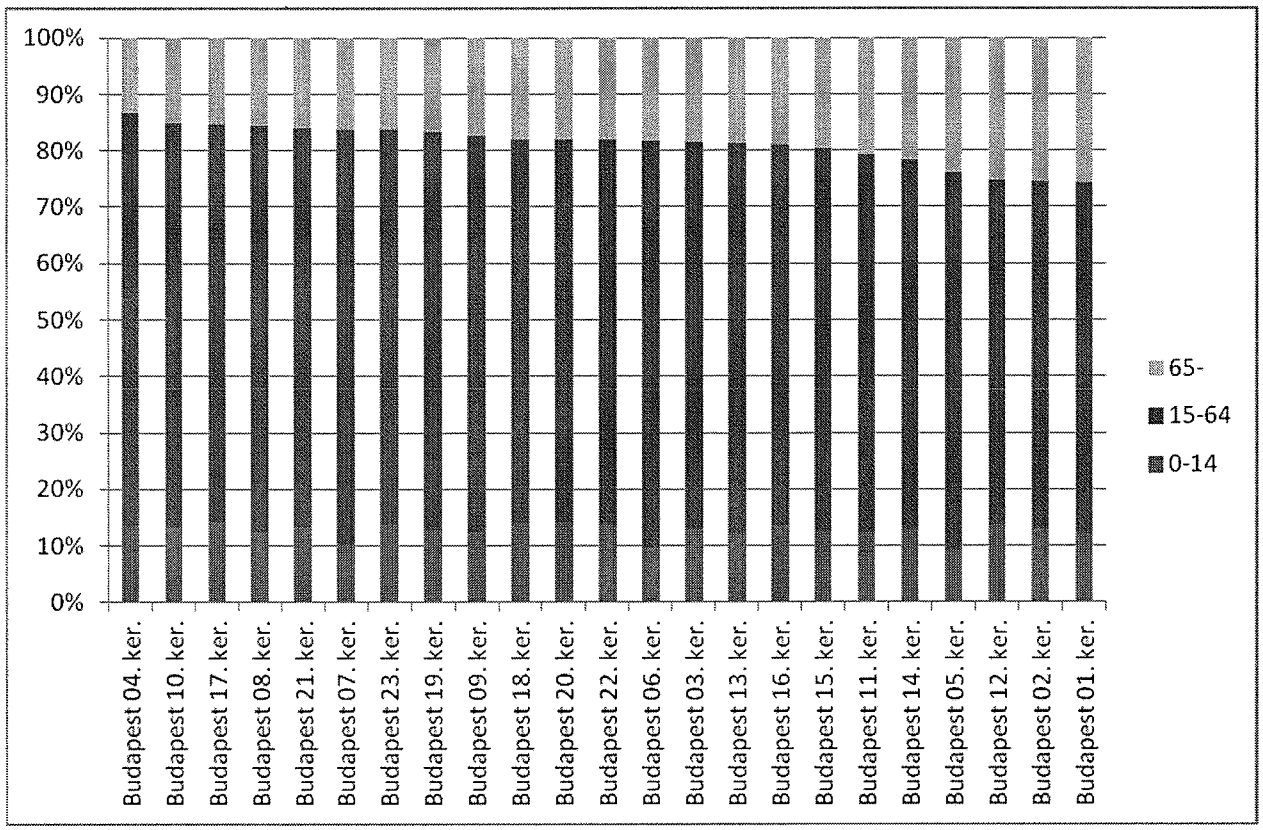

Budapest nagyvárosi jellegéből adódóan élesen látható az egyes kerületek közötti különbség. Ez egyfelől a gazdasági, fejlettségi, területi, másfelől a társadalmi szinten érhető tetten. A területi szintű elkülönülés esetében elmondható, hogy Budapest esetében öt területi egység elkülönülése valósul meg. Ennek megfelelően a központi, üzleti övezet (V., VI., VII, VIII. és a IX. kerület egy bizonyos része), az átmeneti övezet (III, XI., XIII., XIV. kerületek), ipari munkások lakóövezete (IV., IX., X., XV., XIX., XX. kerületek), a középosztály (ma leginkább a felsőosztály) lakóövezete (I., II., XII. kerületek), ingázók övezete/ma a külső kerületek, illetve az ipari övezet (III. egy bizonyos része, a XVI., XVII., XVIII., XXI., XXII., XXIII. kerületek) szintje.
Józsefváros átalakulásának iránya tehát a központi (üzleti, banki) övezet irányába hat ugyan, de talán éppen ez még erősebben mutatja a társadalmi különbségeket is.
A főváros lélekszámának, népességének változása, minőségi átalakulása mellett kiemelt problémaként jelentkezik az idős korosztály számarányának folyamatossá váló növekedése, ennek következtében az elöregedő társadalom jelensége, hasonlóan a szegregálódó csoportok (romák, hajléktalanok) megjelenéséhez és várhatóan tartós fennmaradásához, amely minél előbbi területi-társadalmi beavatkozást igényel a fővárostól, illetve kerületeitől.[4]
A társadalmi fenntarthatóság a lélekszám emelkedése mellett a lakosság minőségi életterének megvalósítását, a megfelelő lakó- és életkörülmények kialakítását foglalja magában. Az idős korosztály esetében mindez a bérházak, lakóházak tulajdonviszonyát, valamint a lakások minőségének, élhetőségének problémáját jelenti, a romák esetében a

[4] A józsefvárosi, innovatív lépésekről – pl. LÉLEK-program – később részletesebben szólunk.

külső kerületek, lerobbant épületek, rossz egészségügyi állapot, valamint a generációs munkanélküliség, a bűnözés érzékelteti a főváros részéről a megoldandó kérdések körét.
A hajléktalanok esetében ennél azonban sokkal bonyolultabb problémáról van szó, hiszen alapvetően a társadalomba való visszavezetés megvalósítását, a munka világának újradefiniálását és az életkörülmények megteremtését kell célul tűzni. A főváros és kerületeinek együttműködését lényegesen befolyásolja az 1990 óta „működő" kettős közigazgatási rendszer, amely inkább akadályozó, mint előmozdító erő a társadalmi, területi, illetve szakmai szinten.[5]

Születés és halálozás arányai

„1965-1966 óta a férfiak várható élettartama 1,2 évvel csökkent, a nőké 3,1 évvel nőtt. A csecsemőhalandóság tíz ezrelék alá süllyedt, a 35 évnél fiatalabb népességben az életesélyek soha nem voltak olyan jók, mint manapság. A férfiak továbbélési valószínűségei 35 és 65 év között azonban nagymértékben romlottak a legutóbbi három évtizedben, és ennek következtében az 1990-es évek végén rosszabbak voltak, mint az 1929-1932-es gazdasági világválság idején voltak. Közülük a legelesettebbek életkilátásai olyan reménytelenek, mintha kimaradtak volna a 20. századi viharos fejlődés jótéteményeiből: halandóságukból ítélve akár egy volt szovjet közép-ázsiai köztársaságban is élhetnének. Budapest VIII. kerületében, a Józsefvárosban a középkorú férfiak halálozási viszonyai a századforduló halálozási viszonyait idézik.
Az a kisfiú, aki az 1990-es évek közepén a főváros ***VIII. kerületében született, kilenc és fél évvel rövidebb életre számíthat****, mint kortársa a II. kerületben. A halál előtti egyenlőtlenség, amely talán soha nem volt nagyobb, mint napjainkban, nemcsak az esélyegyenlőtlenséget és a társadalmi igazságtalanságot fejezi ki, de minden bizonnyal meghatározó mértékben hozzájárul a - nemzetközi összehasonlításban - magas mortalitáshoz, olyan halálozási viszonyok jelenlétéhez, amelyek inkonzisztensek a magyar társadalom és gazdaság fejlettségével. Magyarországon elhúzódó epidemiológiai válság van; ez a válság kvalifikált (nem általános), amennyiben nem az egész népességet, hanem főleg, de nem kizárólag, a középkorúférfi populációt sújtja. A krónikus epidemiológiai krízis nem magyar sajátosság: az Elbától keletre - egy zsákutcás modernizáció következtében - minden országban kialakult."*[6]

A kutató józsefvárosi példájáról több, egészségügyi tanulmány is megerősítőleg szól.

Kerületek közötti összehasonlításban – a magas halálozási ráta ellenére – az élveszületések számának viszonylagosan magasabb volta ad biztatóbb képet a jövőre nézve.

[5] Problémageneráló egyfelől a feladatok megosztása, másfelől a társadalom hathatós együttműködése területén. Ez is (politikai) megoldásra váró feladat a jövőben.
[6] *Józan Péter: A századvég halálozási viszonyainak néhány jellegzetessége Magyarországon*, a tanulmány a Népesedéspolitikai ad hoc Munkabizottság részére készült.

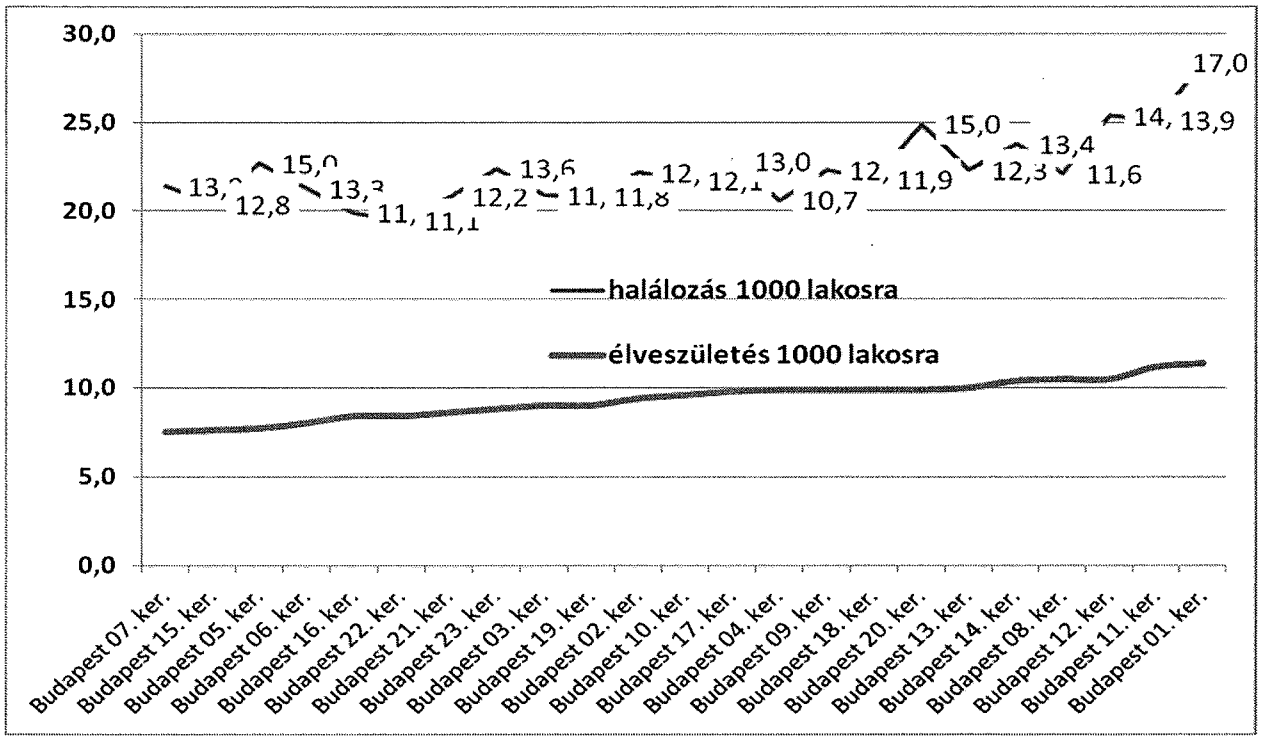

A demográfiai mutatók tekintetében a legfrissebb adatokat az aktuális év fordulóján bekövetkezett, számszerű változások mutatják.

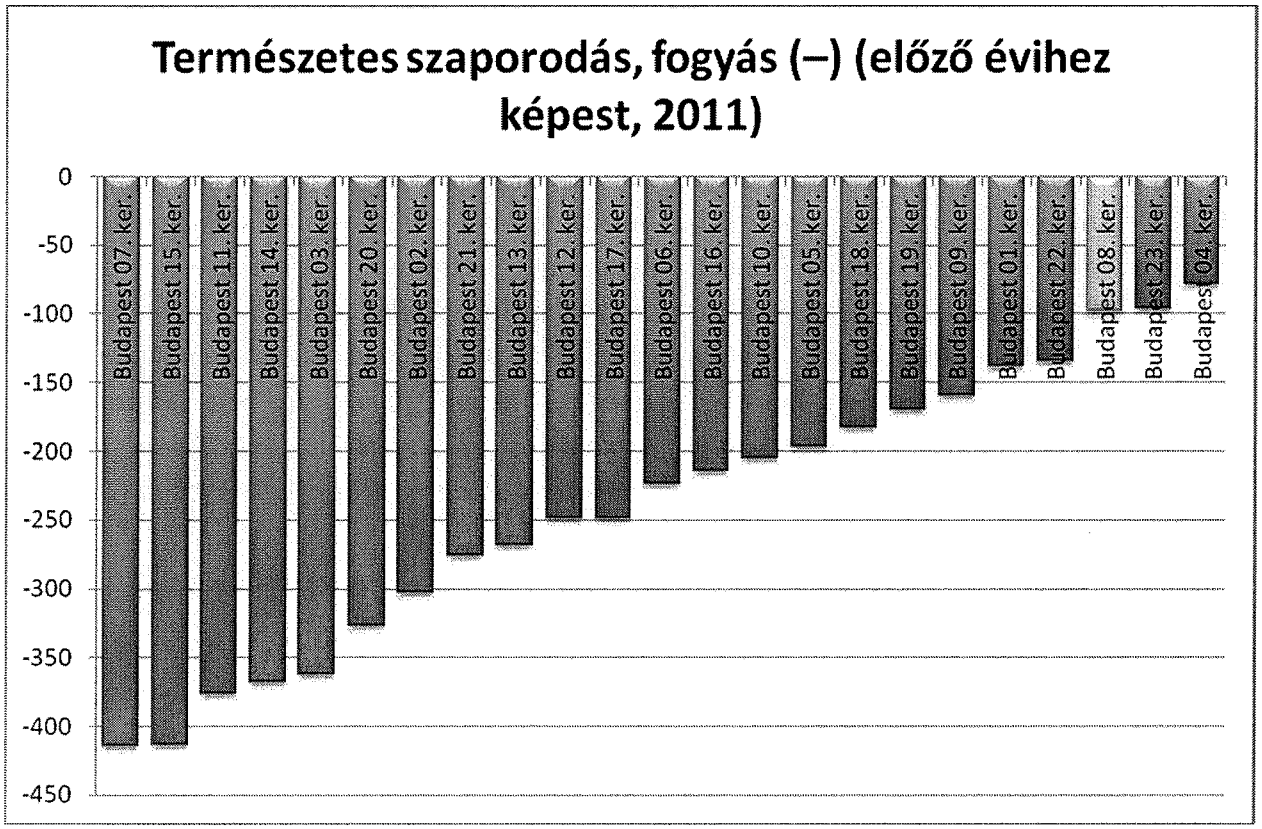

Foglalkoztatottság

A munkanélküliségi adatok – különösen 2008 óta – évről évre rossz képet mutatnak a foglalkoztatottságra nézve. Így van ez a fővárosi összehasonlítás tükrében is.

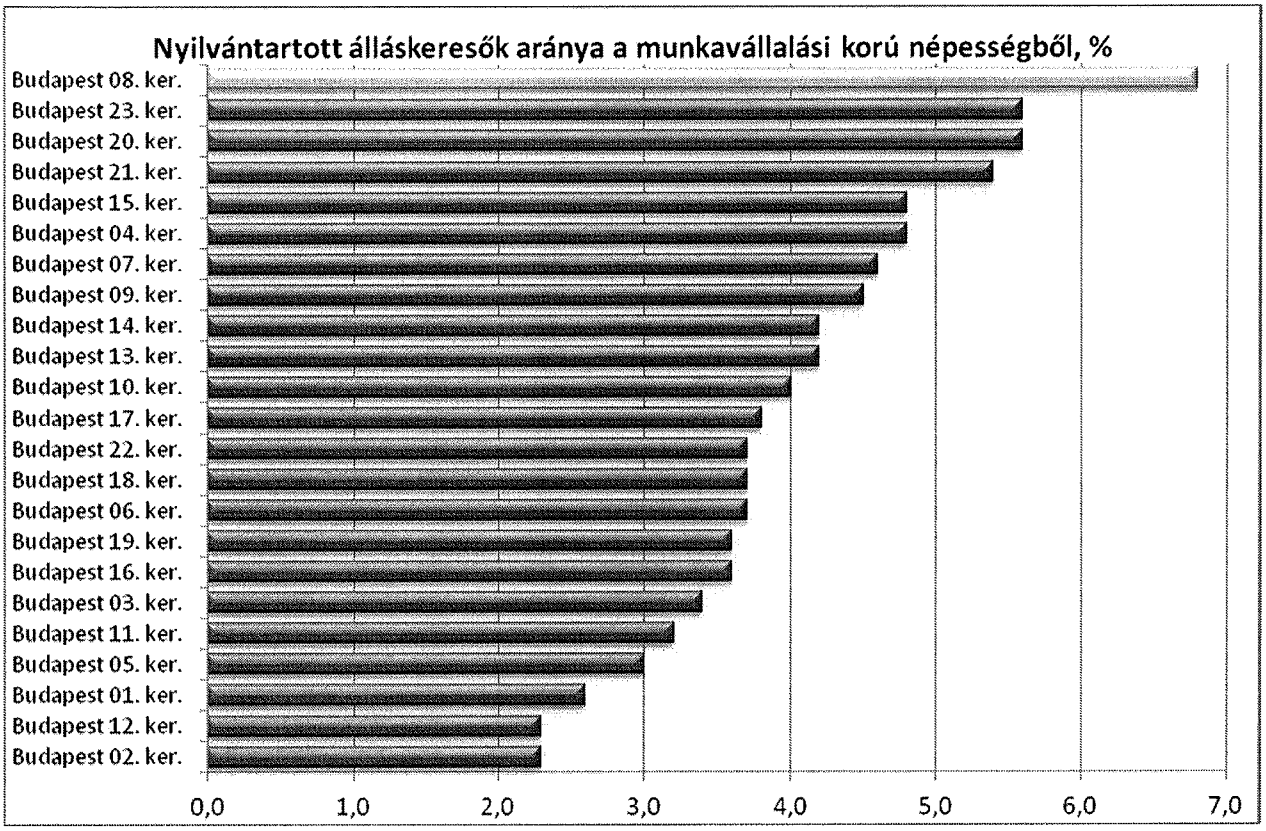

A magas – budapesti átlaghoz képest kiugró - munkanélküliségi ráta (6,8%) az elmúlt években tartóssá vált.

Józsefvárosban alacsony a foglalkoztatottság szintje, ami alig haladja meg a 45%-ot. A munkaügyi szervezet számításai alapuló munkanélküliségi ráta hosszú évek óta 10% felett van, és enyhén növekvő tendenciát mutat. A 2001-es népszámláláskor a lakosság 8,8%-a vallotta magát munkanélkülinek, a nyilvántartott álláskeresők száma ekkor 1753 fő volt. Ez utóbbiak száma tartós csökkenés után 2002-től újra emelkedik, és magas a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresők száma is. Az álláskeresők zöme a fizikai foglalkoztatottak közül kerül ki. A 2001-es népszámlálás adatai szerint a háztartások 3,8%-ában fordult elő legalább egy munkanélküli, ez az arány a budapesti kerületek között Józsefvárosban volt a legmagasabb, a fővárosi átlag csak 2,4% volt.

Ugyanezt mutatják a tartós munkanélküliek – legalább egy éve állástalanok – arányának adatai is.

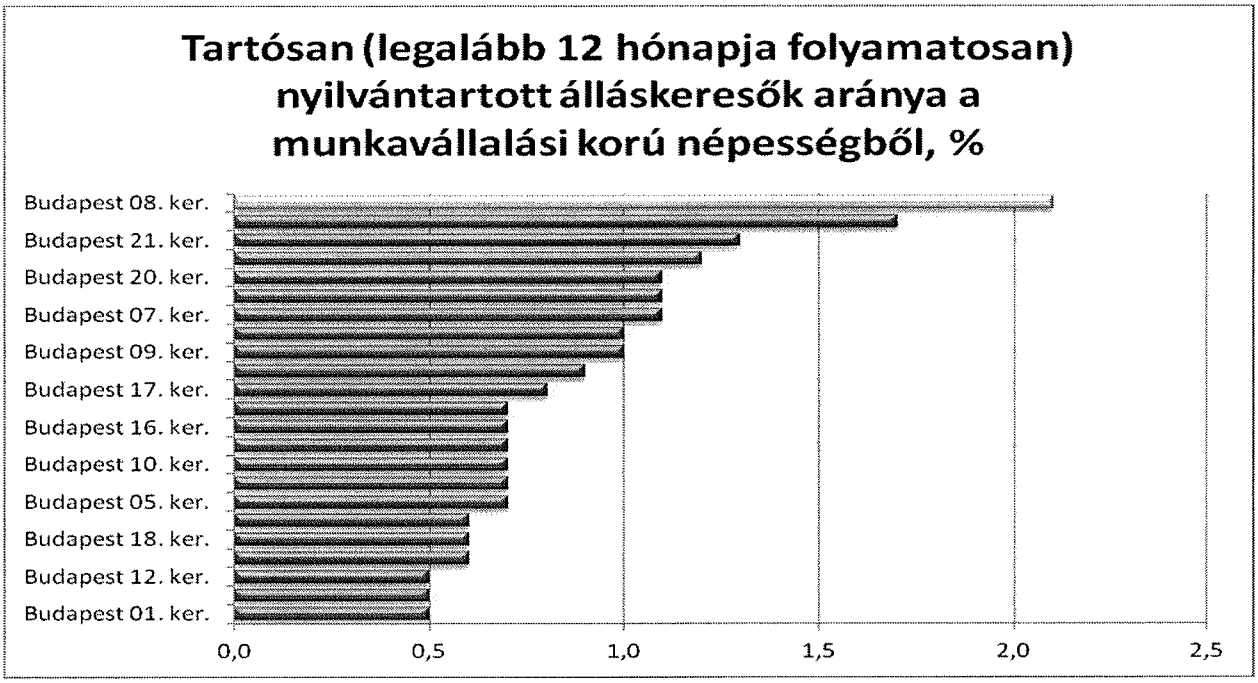

A fentiekkel szintén összefüggést mutat a rendszeresen segélyezettek számának alakulása. (A grafikonon kiugró adatot – ténylegesen 20,1%-ot – mutat az V. kerület, de ez annak sajátos helyzetéből, magas kedvezmény-összegeiből és statisztikai adatainak értelmezési vetületeiből adódik. Az V. kerületi önkormányzat ugyanis többféle juttatást „alanyi jogúvá" téve számolja el segélyezési kiadásait – amit a jelenlegi nyilvántartási rendszerek csak egy ilyen torz adat formájában képesek rögzíteni, visszaadni.)

Kitörési pontot jelenthetnek még a különféle – egyéni és társas – vállalkozásokban foglalkoztatottak számának növelése. Ebben érdekes képet mutat a józsefvárosi helyzet.

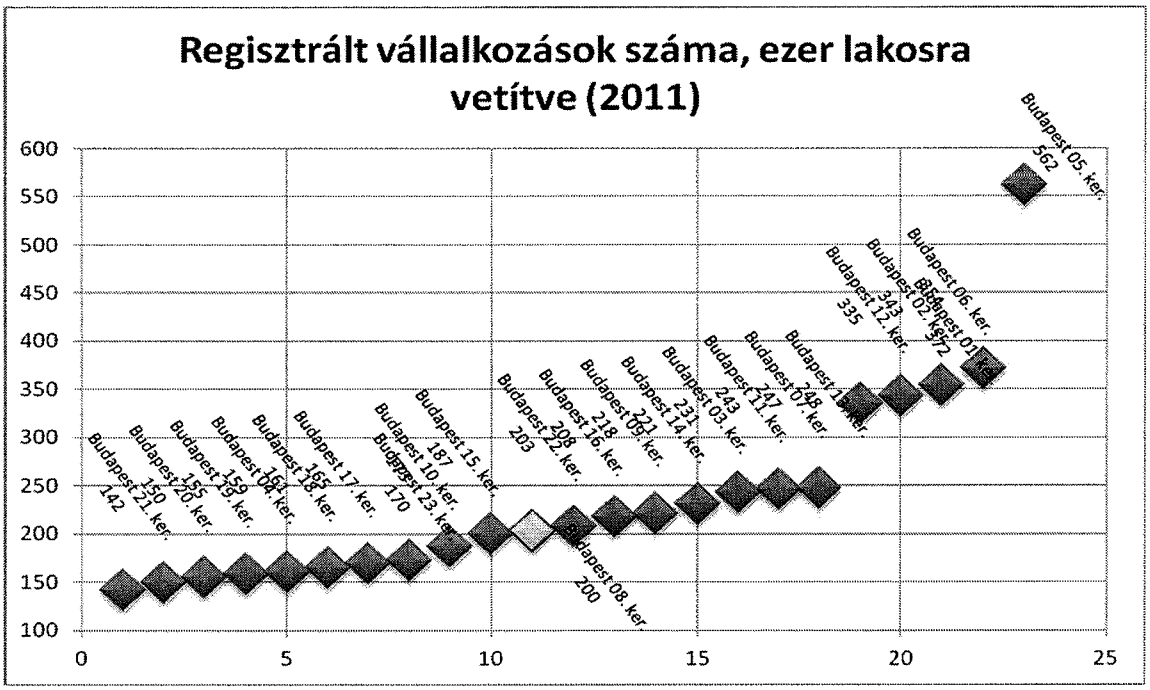

Látható, hogy a városrész Budapest kerületei közül a középmezőnybe tartozik a kétszáz vállalkozásával (ebből 1000 lakosra 137 társas vállalkozás jut).

Összegezve: a foglalkoztatottság helyzetén valószínűleg a célzott közmunka-programok is jelentősen javítani tudnának, s különösen nagy terhet vehetnének le a józsefvárosi segélyezés nehézségeiről.
Mindaddig, amíg az országos szociálpolitika nem képes ezt a helyzetet kezelni, a fenti – összehasonlításban rendkívül gyenge – kép marad jellemző a városrészre.

Vásárlóerő

Nyilvánvalóan a munkanélküliségi/foglalkoztatottsági adatoktól nem független a vásárlóerő alakulása sem a VIII. kerület statisztikáiban. érdekesség, hogy a magas munkanélküliség mellett a vásárlóerő tekintetében az alsó harmad tetején találhatók a kerület jellemzői.
Következhet ez a segélyezési-támogatási rendszer „fenntartóerejéből", de mutathatja az egyre növekvő különbséget a magas adófizetési potenciállal rendelkezők (jól keresők) és a gyengébb jövedelműek között.
A kerületben elvégzett korábbi kutatások is azt mutatják, hogy az itt élő lakosság jövedelmi pozíciója gyengébb a budapesti átlagnál. Józsefváros helyzetének relatív gyengüléséhez az alacsonyabb jövedelemmel rendelkező rétegek folyamatos leszakadása nagyban hozzájárult. 2009-ben ezer lakosra mindössze 390 adózó jutott, ami a fővárosban messze a legalacsonyabb érték. A személyi jövedelemadó-alapot képező jövedelem nagysága és az egy adófizetőre jutó befizetett jövedelemadó tekintetében is csupán néhány kerületet előz meg Józsefváros.

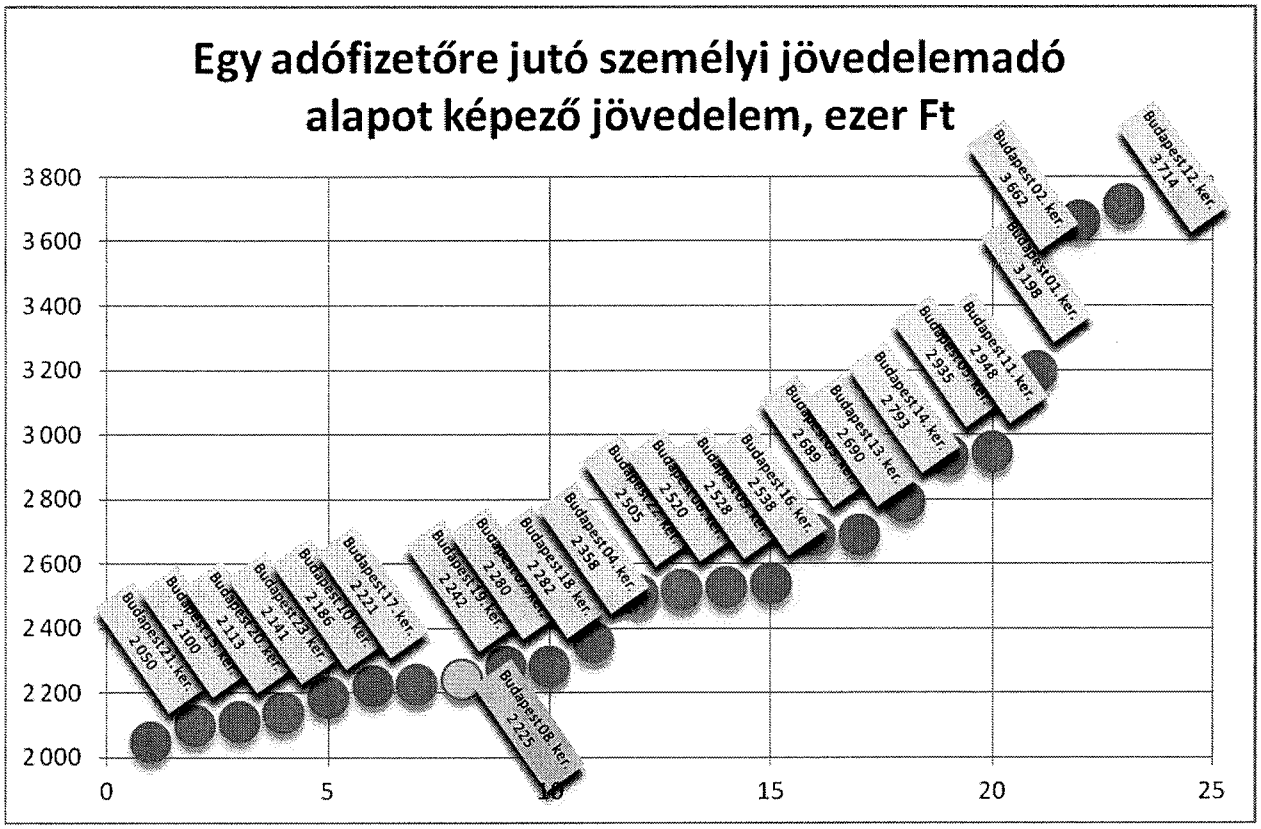

Részletes adatok híján a vásárlóerő további paramétereit, a fogyasztás valódi szerkezetét nem tudjuk vizsgálni. A háztartási panelvizsgálatok azonban azt mutatják, hogy a relatíve csökkenő jövedelmet a legkülönfélébb megtakarításokkal és vásárlási szokások megváltoztatásával volt képes kompenzálni a Főváros lakossága is.

Lakhatás, lakásviszonyok

Az elmúlt évtizedben sokféle hatás miatt, de jelentősen változtak a lakásviszonyok is a Fővárosban. A kerület lakásállománya – eltekintve a kiugróan alacsony és a kiugróan magas arányszámoktól – a fővárosi átlag bővülés képét mutatja.

A lakásállomány összetétele a nagyszabású építkezések, illetve számos, alacsony komfortfokozatú vagy komfort nélküli lakás megszűnése ellenére sem nem mondható kedvezőnek: a lakások 39,9%-a egyszobás, ami a fővárosi kerületek között a legmagasabb érték.

A tulajdonviszonyok tekintetében az utóbbi években folytatódott a rendszerváltozás után megindult privatizációs folyamat. 2008-ban az önkormányzat 6114 lakásbérleménnyel rendelkezett, így az önkormányzati tulajdoni hányad a lakások tekintetében 15% alá csökkent (ez az arány 1998-ban még 40%-os volt). Azonban még ez a bérlakás-arány is többszöröse a budapesti átlagnak.

A kerületi lakásállományra a magas önkormányzati tulajdoni arány mellett a leromlott műszaki állapot és a korszerűtlen összetétel jellemző, ami az elmúlt évtizedekben

felhalmozódó felújítások elmaradásának következménye. A lakások jelentős hányada - a 2001-es népszámlálás szerint a fele – 1900 előtt épült, ezek nagy része felújításra szorul. Az állomány alacsony minőségét jelzi, hogy a 2001-es adatok szerint a lakások mintegy 24%-a nem volt komfortos (félkomfortos, komfort nélküli, szükséglakás), ezzel szemben a fővárosi átlag csak 9,8%. Az összkomfortos lakások aránya csupán 27% volt, ami szintén lényegesen elmaradt a budapesti átlagtól.

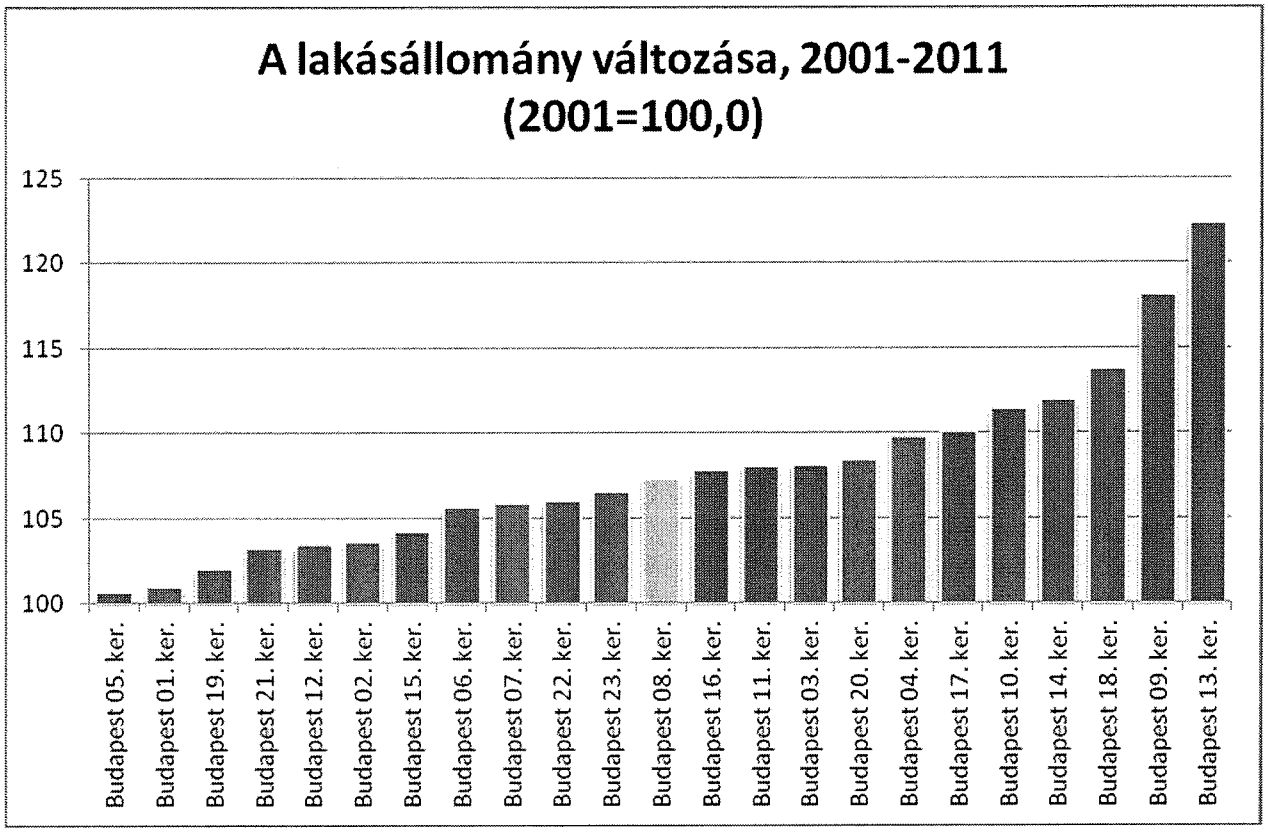

Józsefváros területi egységei közötti különbségek a lakások esetében is megfigyelhetőek. A 2001-es népszámlálási adatok szerint a nem komfortos lakások (félkomfortos, komfort nélküli, szükséglakások) aránya a Magdolna, az Orczy és a Ganz negyedben volt kiemelkedően magas. Ezekben a negyedekben az önkormányzati tulajdoni arány is jelentősen meghaladta a kerületi átlagot.

A kérdéskörhöz kapcsolódik az építési potenciál bemutatása is.
Ebből látható, hogy a megindított és folytatott fejlesztések hatására a lakásépítési potenciál igen kedvező helyzetet jelenthet. Ez a tény szervesen hozzájárulhat a lakosságszám lassú, de biztos növekedéséhez, a népességi (demográfiai) konszolidációhoz.

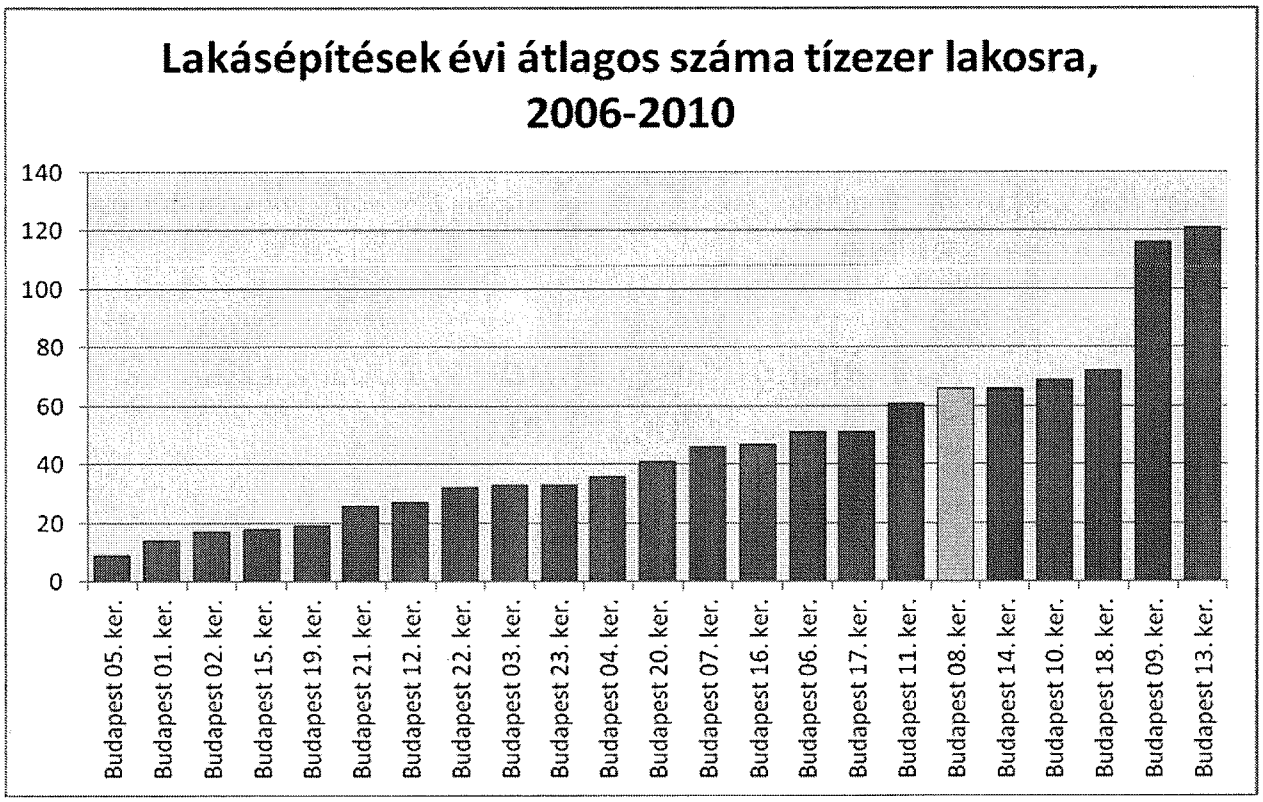

Kitekintés – Józsefváros ellátásai fővárosi összehasonlításban

A szociális ellátórendszer nagysága, kiterjedtsége a budapesti kerületekkel összevetve jónak, kielégítőnek mondható. Így van ez annak ellenére is, hogy néhány ellátási formában a helyi (szubjektív) megítélés ettől eltérő képet is mutathat.

Az ellátási formák közül – ellátotti csoportok sajátosságaihoz kapcsolódóan – néhányat kiemelve mutatjuk be a kerület helyzetét.

Itt fontos megjegyezni, hogy – bár a jelenlegi jogi környezet szétválasztja gyermekeknek nyújtott, külön törvényben szabályozott és felnőtteket védő szolgáltatásokra – mereven szétválasztott a rendszer, érdemes egybefüggően is megvizsgálni az ellátásokat.

Az alábbi elemzés nem a feladatellátási kötelezettségek alapján, hanem az adott célcsoportok szerint bontásban veszi sorba az ellátások egyes szeleteit.

Idősek

Az időskorúak otthoni ellátásának szintjét a házi segítségnyújtás és a nappali intézmények vizsgálatával járhatjuk legjobban körbe.

Míg 1998 óta nem bővült a nappali intézmények sora – jelenleg is öt ilyen található a kerületben –, addig az engedélyezett férőhelyek száma 10% fölött bővült (270-ről 300-ra), s a ténylegesen ellátottak száma is – kisebb ingadozások után – 260-270 körül alakul (2011-ben

293 fő volt). A Fővárosban működő 6.300 férőhely közel 5%-a tehát a kerületben látja el feladatát.

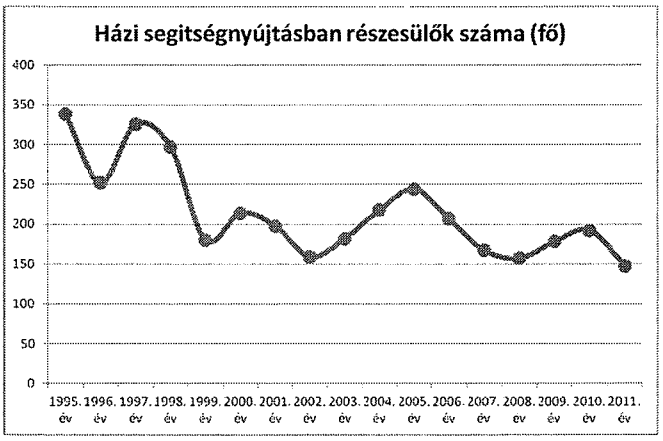

A házi gondozásba bevontak száma az országos és budapesti trendek megfelelően alakult az elmúlt években. Ez azt jelenti, hogy a 80-90-es évektől megfigyelhető visszaesős Józsefvárosra is jellemző volt, de a 2008-as évtől enyhe, de folyamatos igénybevétel-növekedés tapasztalható.

A házi segítségnyújtás finanszírozásának változásával az addig igen magas térítési díj is finomodni tudott, s beléptek az ún. „térítésmentes" szolgáltatók is. (Ez utóbbiak nem mindig a megfelelő szakmai színvonalat nyújtva ugyan, de jelentős kedvezménnyel vagy ingyenesen kínálva szolgáltatásaikat.)

Ez a tendencia 2011-ben újra csökkenő lett (valószínűleg az ún. biznisz-egyháziszolgáltatások piactorzító jelenléte csökkenésével).

A Fővárosban ellátottak száma 4920 fő, amelyből 4%-nyi (192 ellátott) jut Józsefvárosra.

Az időskorúak védelmét szolgáló ellátási forma a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás is, amely népszerű és elérhető biztonságot nyújt az otthonában élő idős személyek részére.

A budapesti 1492 darab működő készülékből 53 darabot vehetnek igénybe a kerületiek, amely jóval elmarad az arányosnak mondhatótól. (Csekély ingadozás látható 2008-tól a működtetett készülékekben: 53-58-53 darab működött 2008 és 2010 között Józsefvárosban.)

Nem tartozik a kötelezettségek közé, de fontos, hogy az egyedül maradó, rászoruló idősek életvégig tartó elhelyezésére hogyan nyílik mód a városrészben. Az elérhető férőhelyek száma nagy változásokat mutat – ennek sokféle oka lehet, főként az egyes fenntartók belső döntései az adott férőhelyek átminősíttetése kapcsán.

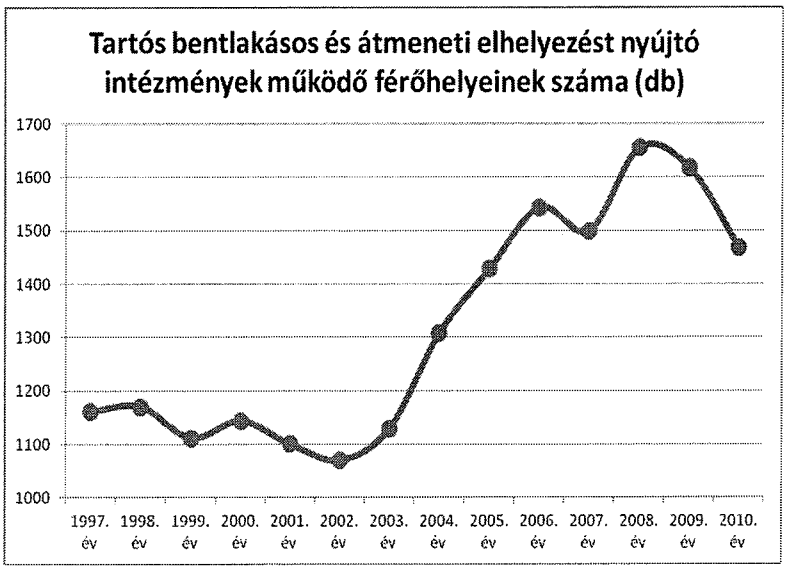

Ezzel együtt a 2008-as adathoz képest tíz százalék körüli csökkenés látható. Ez szűkölő kapacitásokraól, a kerületben nehezebben elérhető bentlakásos kapacitásról tesz tanúbizonyságot.

Külön ki kell emelni, hogy az

ún- átmeneti gondozás megszervezése jelent különösen nehéz feladatot a családok számára, hiszen többnyire a napközbeni ellátást is nehéz megszervezni, nem beszélve a hétvégi és esetleg szabadságolási időszakra eső ápolás-gondozás megszervezéséről.

Érdekes képet ad a szociális étkeztetés alakulása.

A napi egyszeri étkezés megszervezése történhet rendszeres kiszállítással, nappali intézményekben elfogyasztható étel biztosításával és népkonyha üzemeltetésével is. Mindezen formák jelenlétének emelkedése szinte 2002 óta töretlen. A Főváros 14.500 adagos összképéhez mérten ez kb. hét százalékos részt jelent, amely nem kiugróan magas, de erősen meghatározó képet mutat.

Gyermekek, családok

A gyermekjóléti-gyermekvédelmi rendszer sok ponton kompatibilis a szociális törvényben meghatározottakkal, de mégis – lévén külön jogszabály hatálya alá esőek – más típusú beszámolási és koncepcióalkotási kötelmei vannak.

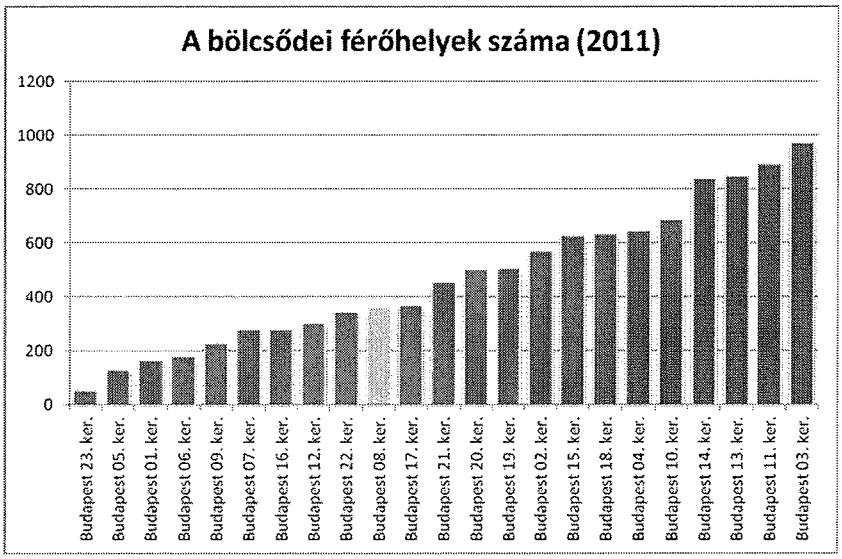

A legtöbbeket érintő kérdések egyike – a foglalkoztatottságra különösen nagy hatással lévő szolgáltatás – a bölcsőde.

A fővárosi, összehasonlító adatokból kitűnik, hogy lakosságszámához és a 14 éves kor alattiak arányához viszonyítva a férőhelyek száma átlagosnak mondható a kerületben.

Közel 11.000, fővárosi férőhelyből 360 van (2011. év) a kerületben, ami alig három százalékot jelent. Ez az adat a kerület súlyához mérten alacsony.

Emelkedik a családsegítő szolgáltatást igénybevevők száma is, miközben a Főváros egészében éppen fordított a tendencia. (Igaz, a kevesebb esetszámra súlyosabb, töményebb probléma jut, ezt mutatja a problémák számának emelkedése.)

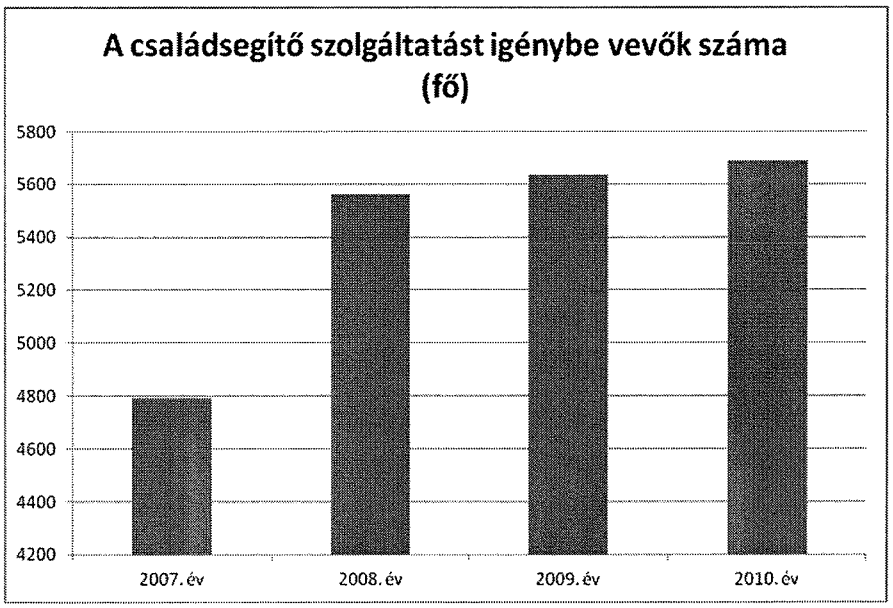

Az 5.600 fő (tartóssá váló) esetszám azt mutatja, hogy a családsegítő-gyermekjóléti szolgáltatás integráció nem „döntötte be" a segítőtevékenység minőségét, de magas szinten stabilizálta az egy időben ellátandó családok számát.
A budapesti helyzet a következő képet mutatja:

Időszak	Családsegítő szolgáltatásban kezelt problémák száma (eset)	Időszak	Családsegítő szolgáltatást igénybevevők száma (fő)
2008. év	688458		
2009. év	616315	**2009. év**	512881
2010. év	867765	**2010. év**	465948
2011. év	894036	**2011. év**	463879

Az Önkormányzat évről évre részletes képet kaphat az „Átfogó értékelés" címet viselő előterjesztésből, ezért ennek részletezése csak a redundanciát növelné.
Érdemes azonban néhány fontos a tendenciát kiemelni.
Az egyik az együttműködés szükségességének folyamatos kiemelése. Ez már annál is inkább fontos, hiszen a szűkülő források, lehetőségek esetén a továbblépés csak szoros partnerségek mellett képzelhető el.
Másik problémakör a pszichiátriai és szenvedélybeteg (drogproblémás) esetek számának növekedése. A kerület ezekre a kihívásokra felkészült ugyan, de valószínűleg a folyamatok mélysége nehezen jósolható.

A kerületi szakemberek szemléletére a 2012-es értékelés utolsó mondatát célszerű idézni: *„Az egyén felelős saját magáért, a család a tagjaiért, az önkormányzat a lakosságért, az állam a polgáraiért."*[7]

Fogyatékossággal élők

A fogyatékossággal élő személyek ellátásában a kerületi önkormányzatoknak viszonylag kevés kötelező feladata adódik. S bár látszólag kevés személyre terjed ki az ellátás – néhány tucat család életéről van szó – az érintettek számára annál inkább fontos, jelentős szolgáltatási szeletről van szó.

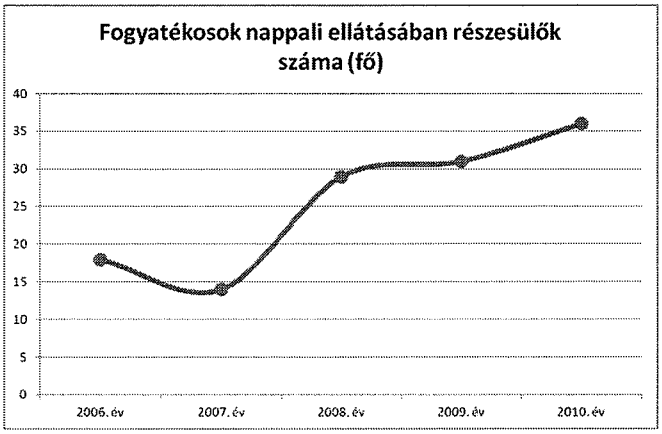

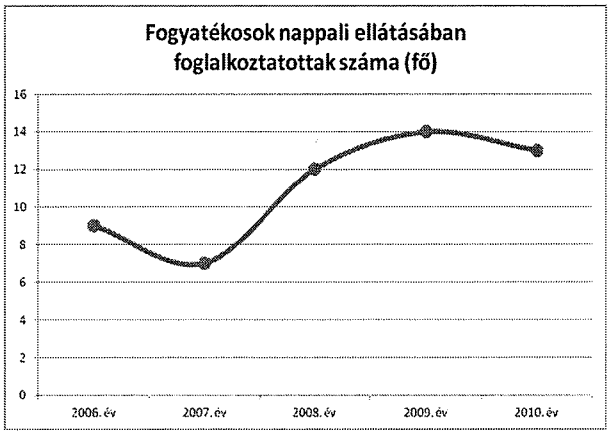

A fogyatékosok számára tehát növekvő kapacitások álltak, állnak rendelkezésre a kerületben. Budapest egészén alig több mint nyolcszáz (2011. évben 804 fő) juthatott nappali ellátáshoz, amely a kerületi 36 férőhely tükrében az ellátás arányosságát mutatja.

Pszichiátriai és szenvedélybetegek

Rendkívül érdekesen alakult viszont a pszichiátriai segítség megszervezésének ügye. Budapest ezen a területen rendkívül szűk kapacitásokat mutat. Lakosságszámához mérten nagyon alacsony az ellátási volumen, 2011-ben mindössze 371 főre rendelkeztek a szolgáltatók működési engedéllyel. Ezekből a férőhelyekből azonban 160 Józsefvárosra jutott,

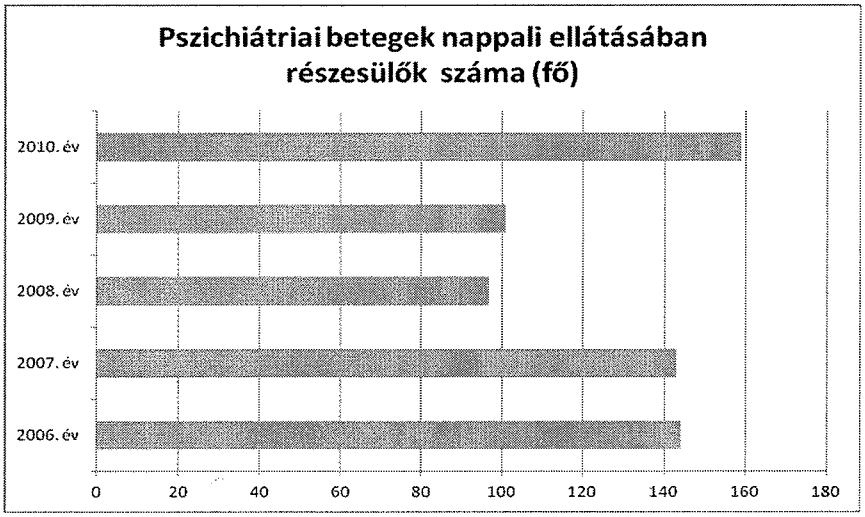

[7] „Átfogó értékelés Budapest Főváros Józsefvárosi Önkormányzat 2011. évi gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatainak ellátásáról", 2012. május.

amely negyven százalék fölötti arányt mutat. Ezzel a magyarországi települések között messze a legjobb pszichiátriai nappali/napközbeni ellátás itt érhető el.

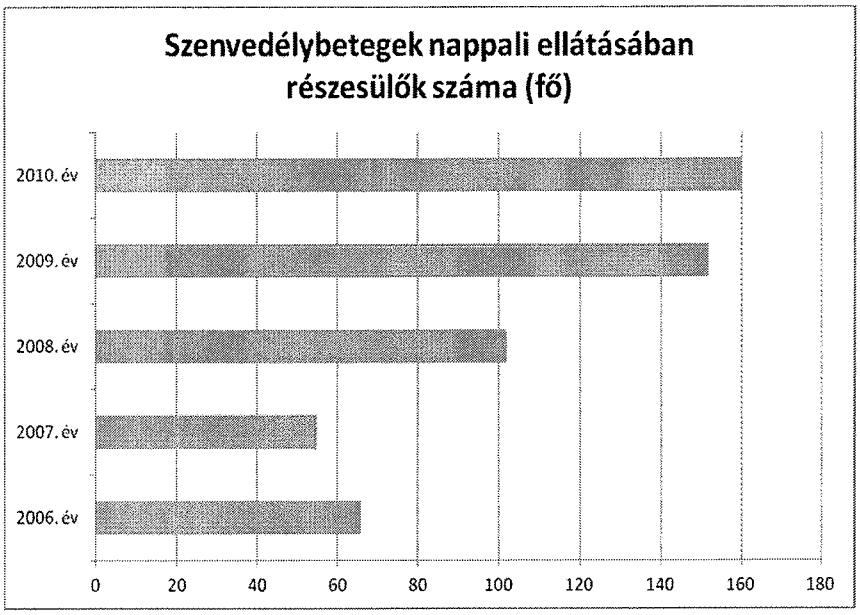

Hasonlóan bővülő helyzetről számol be a szenvedélybetegek ellátásának bővülése. Bár a szenvedélybetegséggel foglalkozók többféle módszerrel és eszközzel rendelkeznek, s meg kell különböztetni az alkohol, a drogfüggőket a játékszenvedéllyel küszködőktől, de összességében az elérhető ellátások növekvő száma, aránya feltétlenül kedvező helyzetet teremthet.

2010-es évben a Fővárosban 518 fő kaphatott ilyen segítséget, ebből a józsefvárosi 159-es szám közelítőleg 30%-os arányt jelent!

Hajléktalanok, utcán élők, fedélnélküliek

Az egyik legnagyobb polémiát az elmúlt időszakban azok a lépések váltották ki – a bulvársajtó nem kis érdeklődését, és politikai szereplők figyelmét is magára vonva – amelyek kapcsán Józsefváros a szubszidiaritás elvét követve és a szociális terület jogszabályainak nem ellentmondva újragondolta a helyi hajléktalanellátás működését.

Egy kérdést azonban senki sem járt körbe, hogy a kerületben vajon mekkora ellátási kapacitás, s vajon ez arányban áll-e a városrész hajléktalan-kibocsátó valóságával.

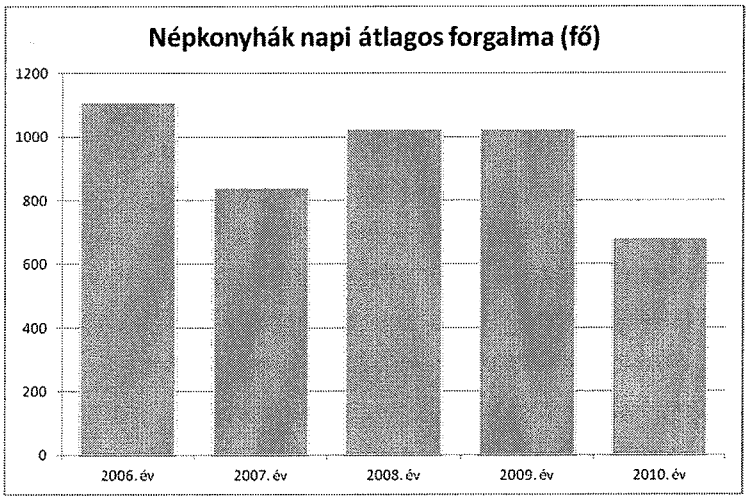

A számok – melyek, csakúgy, mint a tények, makacs dolgok – azt mutatják, hogy a Főváros 36 hajléktalan nappali intézményéből 7 Józsefvárosban van. Ez húsz százaléka a teljes kapacitásnak. 2010-ben az összes nappali intézményi igénybevétel (napi átlagban) 5859 fő volt Budapesten, ebből a józsefvárosi intézmények 1698 főt láttak el, napi szinten. (Ismerve a

LÉLEK-program kutatásainak számat, ezzel legalább 10-15-ször nagyobb kapacitás, mint amit a ténylegesen a kerületben hajléktalanná vált személyek tisztességes ellátása igényelne.)

Ehhez tartozik még az ún. népkonyhák üzemeltetése, amely messze nem csupán a hajléktalanok számára nyújt ingyenes étkezést. A budapesti népkonyhák napi átlagos forgalma 2001 fő volt 2010-ben, akikből 683 fő napi átlagban a kerületben étkezett. Ez óriási mentális és fizikai megterhelést ró(tt) a kerületre. A folyamatokat vizsgálva az is látszik, hogy ez a szám néhány éve még bőven 1000 fő fölött volt (a Főváros étkező hajléktalanjainak fele(!) koncentrálódott a kerületben).

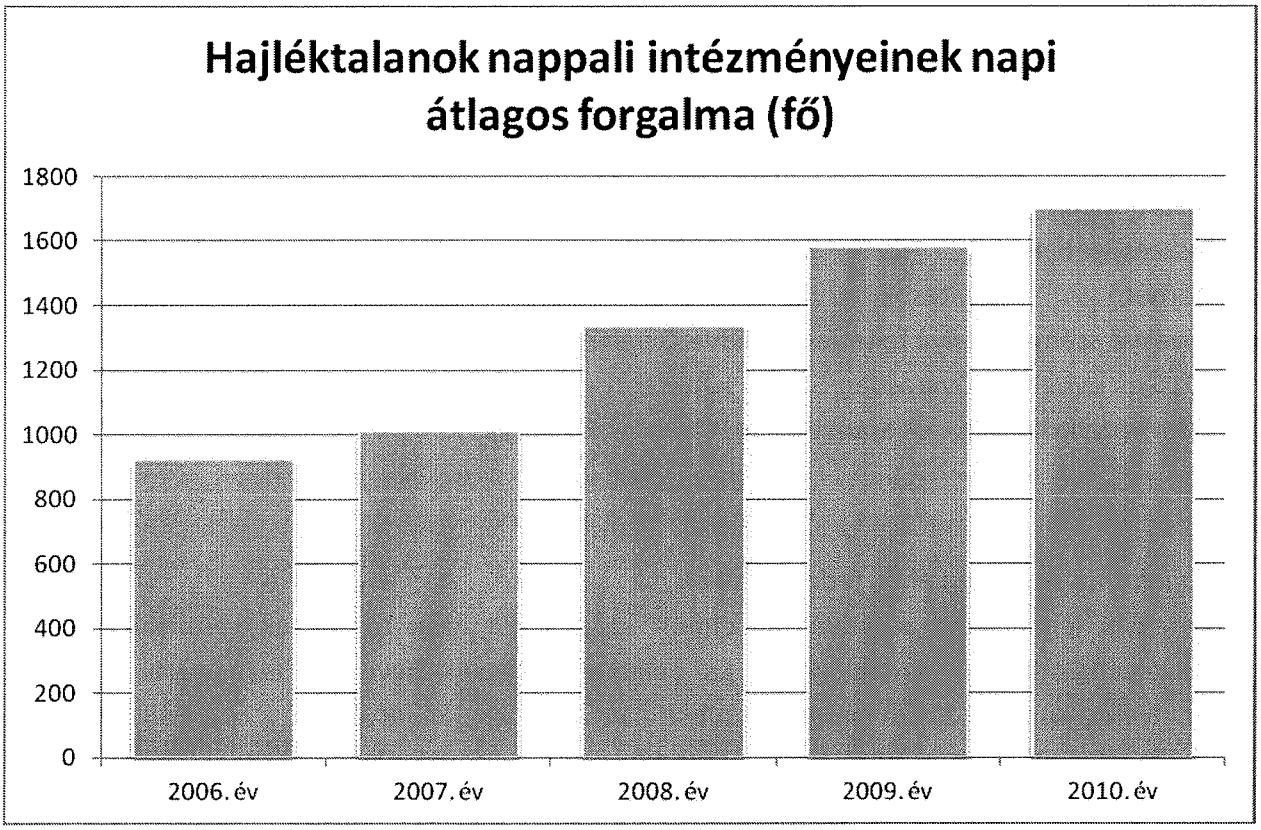

A nappali intézményekben (melegedőkben) megjelenő hajléktalanok száma pedig azóta is növekszik...

Működő ellátórendszer

A funkcionáló ellátórendszer idősoros, adatokra koncentráló leírása az előzőekben megtörtént. Az alábbiakban összefoglaljuk azokat az ellátókat, intézményeket és szolgáltatásokat, amelyekre épül a helyi, szociális védelmi háló személyes gondoskodást nyújtó része.[8]

Pszichiátriai és szenvedélybetegek részére

Mátyás Klub

Cím: 1084 Budapest, Mátyás tér 12.

KÉK Pont Drogkonzultációs Központ és Drogambulancia

- szenvedélybetegek közösségi ellátása (határozatlan idejű szerződéssel)

2011. évről szóló beszámolójából kitűnik, hogy a regisztrált új kliensek száma kb. a 2007. évi szinten megállt (475-480 fő). Az igénybevevők zömmel 35 év alatti fiatalok. Az összes esetszám 56%-át adták józsefvárosi kliensek.

Fontos program elemük a HIV, HBV és HCV szűrés, amely a kerület közegészségügyi fertőzöttsége szempontjából sem elhanyagolható.

Értékelésük szerint a kerületi Kábítószerügyi Egyeztető Fórum jól működik.

Félúton Alapítvány

- szenvedélybetegek közösségi ellátása (határozatlan idejű szerződéssel)

Szigony-Útitárs a Komplex pszicho-szociális Rehabilitációért Kiemelten Közhasznú Nonprofit Kft.

- pszichiátriai betegek nappali ellátása (2012.dec.31-ig tartó szerződéssel)

Moravcsik Alapítvány

- pszichiátriai betegek nappali ellátása (2012.dec.31-ig tartó szerződéssel)

Idősgondozás

Őszirózsa Gondozó Szolgálat

1089 Budapest, Orczy út 41.

Az intézményi beszámolókból kiderül, milyen sokszínű programmal próbálja a szolgálat az ezer fő fölötti, állandóan ellátott idős személyek életét szebbé, élhetőbbé tenni. Motivált kollektíva képét is leírják a szakmai beszámolók, amely nélkül rendkívül nehéz lenne a megfelelő színvonalú idősellátást megvalósítani Józsefvárosban.

[8] Ezen leíró részhez az interneten fellelhető információkat használtuk. Meg kell azonban állapítani, hogy az internetes tájékozódás rendkívül nehézkes. Nincsenek információk az alapvető kérdésekről (jogosultságok, igénybevételi szabályok alapjai) és ami van (címek, elérhetőségek) sincs teljesen logikusan rendezve. Az információkhoz való hozzáférés terén az Önkormányzat sokat tehetne egy újrarendszerezett, feltöltött, naprakészen tartott honlaptartalommal.

Ezüstfenyő Gondozóház
Cím: 1087 Budapest, Kerepesi út 29/a.

- jelzőrendszeres házi segítségnyújtás (2012.dec.31-ig tartó szerződéssel)

Napraforgó Idősek Klubja
Cím: 1089 Budapest, Delej u. 34.
Ciklámen Idősek Klubja
Cím: 1081 Budapest, II. János Pál pápa tér 17.
Víg Otthon Idősek Klubja
Cím: 1084 Budapest, Víg u. 18.
Őszikék Idősek Klubja
Cím: 1082 Budapest, Baross u. 109.
Reménysugár Idősek Klubja
Cím: 1084 Budapest, Mátyás tér 4.

Fogyatékos ellátás

Értelmi Fogyatékosok Napközi Otthona (ÉNO)
Cím: 1082 Budapest, Kisstáció u. 11.

Budapest Főváros II., VII. és IX. kerületi Önkormányzata

- értelmi fogyatékosok nappali ellátása (határozatlan idejű szerződéssel)

Gyermekek Napközbeni Ellátása

Józsefvárosi Egyesített Bölcsődék
Cím: Bp. 1083. Szigetvári utca 1.

A Józsefvárosi Egyesített Bölcsődék intézménye 360 férőhelyen, 5 épületben biztosítja 20 hetes kortól – 3 éves korig, illetve a harmadik életév betöltését követő augusztus 31- ig a kisgyermekek napközbeni ellátását. A bölcsődei gondozás – nevelés a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a kisgyermekek optimális fejlődését.
Mit is jelent, hogy „Egyesített Bölcsődék"?
Azt, hogy azonos gazdasági és szakmai program és vezetés alatt üzemelnek az intézmények, különbözőségük csak az épület jellegében és a helyi szokásokban van. Bölcsődéinkben az előjegyzés és a gyermekek felvétele egész évben folyamatos, bár a szeptemberi felvételek után, csak a kimaradt gyermekek helyére tudunk gyermeket felvenni. A kerületben valamennyi bölcsőde, a szülők munkarendjéhez igazodva, reggel 6 órakor nyit, és este 6 órakor zár.
Nyáron egy hónapot minden bölcsőde zárva tart, de szükség szerint a nyitva tartó bölcsőde fogadja a gyermekeket.

A gyermek bölcsődei felvétele bölcsődelátogatással, majd a gondozónő családlátogatásával, valamint a szülővel történő fokozatos beszoktatással kezdődik.
Ezek a találkozások adnak alkalmat arra, hogy a szülők megismerjék a gyermek saját gondozónőjét, a bölcsődei gondozás – nevelés elveit és gyakorlatát, a gondozónő pedig a szülők segítségével megismerje a gyermeket, annak egyéni szokásait, megkönnyítve ezzel a kisgyermek részére az új környezet elfogadását.
A gyermekek részére a bölcsődei tartózkodás ideje alatt, szükség szerint játszóruhát biztosítunk, aminek tisztántartásáról a bölcsőde saját mosodája gondoskodik.
A gyermekek korszerű, életkorának megfelelő táplálkozásáról, az esetleges táplálék intolerancia miatt szükséges diétás étkezést is biztosítani tudjuk, mert minden intézményünk saját főzőkonyhával rendelkezik.
Az országban egyedülállóan tíz éve bevezetünk egy „Komplex korai szűrő és fejlesztőprogramot." Ami 2003 évben az ICSSZEM támogatásával és felkérésére kiegészült a „Biztos Kezdet„ modellprogrammal.
A két program célja, a kisgyermeket nevelő családok komplex segítése oly módon, hogy minden kisgyermek a tanköteles kor kezdetére érje el képességeinek maximumát.

Módszereink:

- az egészséges, de valamilyen fejlődési szinten / mozgás- kommunikáció- értelmi- stb. / megtorpanást, vagy lemaradást mutató kisgyermekek korai felismeréséről és a korosztály átlagos szintjére való fejlesztéséről gondoskodik. A korai időszakban felismert és korrigált fejlődési lemaradások, megóvhatják a gyermeket a későbbi tanulási nehézségek – dyslexia, dysgráfia, valamint a magatartászavarok okozta későbbi iskolai kudarcoktól.
- Családsegítő, szolgáltatások / játszóház, baba- mamaklub, szabadidős programok szervezése / teljes körű információ nyújtása a családok részére nyújtott állami és kerületi támogatásokról, intézményekről.
- Szakmaközi együttműködés a társintézmények munkatársaival

Intézményeink kimagasló szakmai munkájának biztosítéka, hogy korszerű épületekben, a gyermekek életkorának megfelelő napirenddel és tárgyi feltételekkel, valamint gyermekszerető, jól képzett, nagy gyakorlattal rendelkező munkatársakkal rendelkeznek.

Családsegítő szolgáltatásaink:

- Időszakos gyermekfelügyelet – a családban nevelkedő kisgyermekek részére, a szülők esetleges elfoglaltsága idejére.
- Otthoni gyermekgondozás – intézményben nem gondozható kisgyermekek részére, betegség, ikerszülés, stb. Térítési díjas szolgáltatás.
- Hétvégi játszóház – szülővel 1 – 7 éves korú gyermekek részére.
- Baba - mama klub
- Játék és eszközkölcsönző

„BIZTOS KEZDET" GYEREKHÁZ a Magdolna negyedben (TÁMOP – 5.2.2./08/01)
1083. Budapest, Szigetvári u. 1.

Intézmények:

1. 1083. Baross utca 103/a

72 férőhelyes, körszerű lakótelepi bölcsőde, gumiburkolatos játszóudvarral, saját konyhával, mosodával.
„Biztos Kezdet" modellprogram résztvevője 3 éve

2. 1083. Baross utca 117

72 férőhelyes, körszerű lakótelepi bölcsőde, gumiburkolatos játszóudvarral, saját konyhával, mosodával.
Szombatonként október 01 – március 31. ingyenes játszóházat működtet.
„Biztos Kezdet" modellprogram résztvevője 3 éve

3. 1085. Horánszky utca 21

72 férőhelyes, 4 szintes épület, saját konyhával, mosodával. gumiburkolatos belső játszóudvarral, korszerű levegőztető terasszal - a gyermekek -5 C fokig a teraszon alszanak.

4. 1082. Nagytemplom utca 3

96 férőhelyes az ország első bölcsődének Ybl tervei alapján épített és eredeti funkcióját megtartva 1877 üzemelő bölcsőde. Igényesen felújított patinás épület, saját konyhával, mosodával, só barlanggal, korszerű belső játszókerttel.
Itt működik a Bölcsődei Múzeum, valamint Szociális Szakmai könyvtár és olvasóterem, mely hétfő, szerda és pénteki napokon 14 – 18 óráig várja tárlatvezetéssel belépődíj nélkül az érdeklődőket.

5. 1087. Százados út 1

2001 – ben kialakított korszerű, családias 48 férőhelyes bölcsőde, zárt belső játszókerttel. Saját konyhát üzemeltet. Szombatonként október 01 – március 31. ingyenes játszóházat működtet.

6. 1084 Budapest, Tolnai L. u. 19

60 férőhelyes, 2011-ben Uniós támogatásból épült bölcsőde, gumiburkolatos játszókerttel, saját konyhával rendelkezik.[9]

Katica Bölcsőde és Napközi Otthonos Óvoda
1089 Budapest, Vajda Péter u. 37.
www. katicaovoda.hu
72 férőhelyes bölcsőde, saját játszóudvarral és saját konyhával rendelkezik.

[9] Az előző Koncepció óta eltelt időszak legkomolyabb, új intézményre irányuló fejlesztése volt ez Józsefvárosnak.

Szociális és gyermekjóléti alapellátás

Józsefvárosi Családsegítő és Gyermekjóléti Központ

A **Józsefvárosi Családsegítő és Gyermekjóléti Központ (JCsGyK)**, mint integrált szociális intézmény[10] komplexitásának megfelelően egymásnak mellérendelten a szükségletekre reflektálva végzi a kötelezően ellátandó alap- és többletfeladatok közül az ellátási területhez tartozó:

egyének, illetve családok szociális és mentálhigiénés ellátását (szociális alapellátás) valamint a családi rendszer működési zavarainak megelőzése, a kialakult problémák megoldásában érdekében a komplex családgondozást. **[Családsegítő Központ]**

gyermekek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődésének (gyermekjóléti alapellátás), jólétének, a családban történő nevelésének elősegítését, a veszélyeztetettség megszüntetését, valamint a gyermekek családjából történő kiemelésének a megelőzését, a kiemelt gyermekek hazagondozásának elősegítését. **[Gyermekjóléti Központ]**

családjából prevenciós céllal átmenetileg kiemelt gyermek ellátását intézményes keretek között. **[Gyermekek Átmeneti Otthona]**.www.jcsgyk.hu

JCsGyK – Családsegítő Központ

Cím: 1081 Budapest, Népszínház u. 22. (bejárat a Kiss József u. felől)

A **Családsegítő Központ** a kerületben élő egyének és családok részére segítséget nyújt szociális, családi és lelki problémáik megoldásához. Munkánk keretében információt szolgáltatunk, segítséget nyújtunk hivatalos ügyek intézéséhez, tanácsot adunk, és nem utolsó sorban együtt gondolkodunk a hozzánk fordulókkal.

Tájékoztatást adunk szociális, családtámogatási, társadalombiztosítási stb. ellátásokról és a hozzáférés módjáról. *Életvezetési és mentálhigiénés tanácsadás* keretében segítséget adunk a családban megfigyelhető működési zavarok kezeléséhez, ill. a konfliktusok rendezéséhez (*pszichológiai tanácsadás, családkonzultáció, mediáció* keretében). *Jogi tanácsadást* biztosítunk elsősorban családjogi, munkajogi, vagyoni problémákban. *Adósságkezelési szolgáltatást* nyújtunk közüzemi díjhátralékkal rendelkezők részére. *Foglalkoztatási tanácsadás*t és *álláskereső klub*ot, *„teadélután"*-t működtetünk álláskeresők részére, valamint különböző csoportos foglalkozásokat (álláskeresési tréning, álláskeresési technikák, stb.) tartunk munkanélküliek számára. Intézményünk népkonyháján *szociális étkeztetést* (egy tál meleg ételt) kaphatnak az arra rászorulók.

Új speciális szolgáltatásunk: *intenzív családmegtartó szolgáltatás* a krízishelyzetben lévő gyerekes családoknál történő, a család által önkéntesen vállalt, meghatározott ideig tartó és meghatározott célokért zajló, intenzív beavatkozás.

JCsGyK – Gyermekjóléti Központ

Cím: 1089 Budapest, Kőris u. 35.

A **Gyermekjóléti Központ** munkatársai a gyermekek jólétének, testi-lelki fejlődésének és családban történő nevelésének elősegítéséért munkálkodnak.

[10] Az – akkor még részbeninek javasolt – integráció megvalósítását az előző Szolgáltatásszervezési Koncepció javasolta.

Célunk a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése, illetve ha már kialakult, akkor annak megszüntetése. Ennek megvalósulása érdekében Központunk különböző szolgáltatásokat és családgondozást nyújt.

A közös munka során családgondozó kollégáink **tájékoztatást, információt**, szükség esetén **ügyintézési segítséget** nyújtanak a családok részére a szociális, gyermekvédelmi, családtámogatási, egészség- és nyugdíjbiztosítási és egyéb ellátások elérhetőségéről (címek, telefonszámok, és nyomtatványok) és igénylésének módjáról. Szakembereink a segítséget kérő gyermek vagy a róla gondoskodó szülő számára **segítő beszélgetés** keretében arra törekednek, hogy a hozzá forduló a problémáira megtalálja a saját megoldását. Központunknál az alábbi szolgáltatások vehetők igénybe:

- jogász munkatársunk **jogi tanácsadást** nyújt (elsősorban válás, gyermekelhelyezés, gyermektartási, ill. egyéb gyermekekkel kapcsolatos vitás ügyekben)
- **fejlesztő pedagógus** kollégánk fejlesztő foglalkozásokat, felzárkóztatást, a nyári szünetben pótvizsgára felkészítést végez,
- **pszichológus**unk az intézménnyel kapcsolatban álló gyermekek számára nyújt tanácsadást, valamint a gyermekek szüleit segíti tanácsaival a gyermeknevelésben, problémáik megoldásában.
- munkatársaink **magántanulói klub**ot működtetnek,
- kollégáink **szabadidős programokat szerveznek** (nyári napközi, főzőklub, kirándulás, táboroztatás, stb.)
- családgondozóink a kerületi iskolákban csoportokat, tanácsadásokat tartanak (pl. kézműves foglalkozások, kamasz tanácsadás, stb.)
- **kapcsolattartási ügyelet**: funkciója, hogy a gyermek számára minél konfliktus mentesebbé tegye a kapcsolattartást az arra jogosult személlyel
- **készenléti szolgálat**: célja a Gyermekjóléti Központ nyitvatartási idején túl felmerülő krízishelyzetekben történő azonnali segítség, tanácsadás vagy tájékoztatás nyújtása, hogy a gyermek ne maradjon segítség, illetve ellátás nélkül.
- **kórházi szociális munka**: A kórházi szociális munkával elérhető, hogy teljes mértékben érvényre juthassanak a Gyermekvédelmi törvény által megfogalmazott gyermeki jogok.
- **utcai és lakótelepi szociális munka**: célja a magatartásával testi, lelki, értelmi fejlődését veszélyeztető, szabadidejét az utcákon töltő, kallódó, csellengő gyermek, fiatal speciális segítése. Számukra a szabadidejük hasznos eltöltését segítő programokat szervezése.

JCsGyK – Gyermekek Átmeneti Otthona

Cím: 1088 Budapest, Szentkirályi u. 15.

A **Gyermekek Átmeneti Otthona** Józsefváros szívében 3-tól 18 éves korig egyszerre 12 gyermek számára - három ágyas szobákban - nyújt színvonalas lakhatást, biztonságot, az intézmény munkatársainak személyes, segítő munkája révén kiegyensúlyozott körülményeket, életfeltételeket.

Az intézmény minden munkatársa együttműködik a helyi és más kerületi szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi, nevelési-oktatási feladatokat ellátó szervezeteivel, intézményeivel.
A Gyermekek Átmeneti Otthona munkájának célja, - a Gyermekjóléti Központtal szorosan együttműködve - hogy a bentlakó gyermekek minél hamarabb visszakerülhessenek saját családjukba.
A gyermekek átmeneti gondozása, a szülő kérésére, annak beleegyezésével történik, a szülővel kötött írásbeli megállapodás alapján, a problémák, krízishelyzetek megoldásának időtartamára. Kivétel, ha a gyermekvédelmi hatóság védelembe vétel során kötelezi a szülőt az átmeneti gondozás igénybe vételére. A gondozás a megállapodásban meghatározott ok fennállásáig - akár néhány naptól - legfeljebb 12 hónapig tarthat, illetve az a szülő kérésére szükség esetén 6 hónappal meghosszabbítható.
A teljes körű ellátás során a gyermekek számára ideiglenesen pótolják a szülői gondoskodást, a gyermekek életkorának és állapotának megfelelő ellátást, segítik tanulásukat és szabadidejük hasznos eltöltését. A gyermekek meglévő intézményi kapcsolatai (óvoda, iskola, védőnő, háziorvos stb.), szabadidős elfoglaltságai (edzés, iskolai oktatáson kívüli tanulmányok) továbbra is változatlanul fenntarthatóak. A gyermekek rendszeresen tarthatják a kapcsolatot szüleikkel, hogy kötődésük a legkevésbé sérüljön. Az átmeneti gondozás teljes időtartama alatt a gyermeki és szülői jogok csorbulása nélkül, azok szem előtt tartásával történik a gondoskodás.
Ez az elhelyezési mód hatósági intézkedést nem igényel, a szülő szülői felügyeleti jogát nem érinti.

A Józsefvárosi Családsegítő és Gyermekjóléti Központ szakmai beszámolóiból kitűnik, hogy óriási nyomás helyeződik a Központ feladatellátására. Egyre nagyobb, „sűrűbb" problémákkal keresik meg a központot a kliensek.[11] Olykor szinte megoldhatatlannak tűnő problémakombinációkkal, amely egy egyre agresszívabb és egyre több (elsősorban pszichiátriai) betegséggel is küzdő társadalmi szegmensből érkezik. Az intézmény – megfeszített munkájához – széles partneri körre is támaszkodik, amelyet nyertes pályázatai, bejövő (nagyszámú) adományai is igazolnak.

Budapest Főváros V. kerületi Önkormányzat

- gyermekek átmeneti otthon (2017. ápr. 30-ig tartó szerződéssel)

Budapest Főváros IX. kerületi Önkormányzat

- 0-3 éves korú gyermekek átmeneti otthon (határozatlan idejű szerződéssel)

S.O.S. Krízis Alapítvány

- családok átmeneti otthona (2014. dec.31-ig tartó szerződéssel)

Magyarországi Szociálterápiás Szerepjáték Egyesület

[11] Egyetlen jellemző adat: míg 2009-ben a „Hálózat a Budapesti Díjfizetőkért és Díjhátralékosokért Alapítvány" pályázatain alig több mint 4,5 mFt-ot „hozott el" Józsefváros, addig 2011-ben ez az összeg 58 mFt fölé (!) ugrott.

- családsegítés és közösségi ellátások (határozatlan idejű szerződéssel)

Kapocs Ifjúsági Önsegítő Szolgálat Alapítvány

- speciális szolgáltatás veszélyeztetett fiataloknak (határozatlan idejű szerződéssel)

Hajléktalanellátás, közétkeztetés

Pensio 17 Kft.

- közétkeztetés, népkonyha (2012. dec. 31-ig tartó szerződéssel)

Menhely Alapítvány

- utcai szociális munka (2012. április 30-ig tartó szerződéssel)

Éves beszámolójuk alapján 2011-ben 247 utcán élő emberrel kerültek kapcsolatba, akik közül 170 fővel (!) először találkoztak. Az első kontaktusok száma – viszonyítva a más kerületben végzett munkájukhoz – elég magasnak mondható.

Sodexho Kft.

- szociális étkeztetés (határozatlan idejű szerződéssel)

Az ellátások sokrétű és színes képet mutatnak. Hiányérzetként az információhoz jutás nehézsége (pl. civil szervezetek nem mindig, vagy egyáltalán nem érhetők el a központi honlapról), illetve a kerületben erős egyházi szervezetek „hivatalos ellátásokba" emelése.

Az önkormányzati intézményrendszer célcsoport szerinti integrációt követően, gazdasági és szakmai hatékonyságot biztosító szervezeti rendszerben működik.

Elvi összefoglaló

A szociális szolgáltatások rendszerének kialakítására tehát – a korábbiakban meghatározottan, de ma is érvényesen – a következő elvek és értékek voltak és lehetnek a jövőben is hatással:

- biztonságra való törekvés az élet minden területén,

  Az objektív és szubjektív biztonságérzetet fokozó tevékenységek, aktivitások jellemzik az Önkormányzat munkáját az elmúlt két évben (LÉLEK-program, bölcsőde-fejlesztés stb.).

- diszkrimináció-mentesség,

  A szolgáltatók és intézmények, szolgáltatások szintjén is teljes körűen megvalósul az ágazat minden szegmensében.

- egymásra épülő és minőségi szolgáltatások elérhetősége,

  Az intézményi integrációt követően sokrétű, sokszínű, egymással kisegítőleges viszonyban lévő szolgáltatási központok alakultak ki.

- emberi kapcsolatok, kisközösségek kiemelt szerepe,

Részben a bevont – nagyszámú – civil szervezeten, részben az elindult projekteken keresztül, a közösségi szociális munkát is bevonva valósul meg Józsefvárosban.

- családközpontúság,

A családvédelmet megvalósító, integrált intézményen és a családi típusú támogatási rendszeren keresztül megvalósítható elv.

- környezeti fenntarthatóság,

A kerület önálló fenntarthatósági stratégiával is rendelkezik.

- partnerség és együttműködés,

Ennek kiterjesztése folyamatos feladat, amelyben szerephez jut minden szolgáltató, intézmény.

- költséghatékonyság,

Mely az integrált, központosított gazdálkodáson keresztül valósul meg. A kötelező és önkéntes feladatok szükségletekhez való rendelése is ezt a célt, elvet szolgálja.

- a kliens-elégedettség és civil kontroll szerepének erősítése (amely a méltányosság elvének megvalósítását szolgálhatja),

A kliensek elégedettségére viszont sajnos csak indirekt információkkal bírunk. Ezen a területen – és az információhoz jutás korszerűsítésén – lehet az elégedettséget nagyobbá tenni.

Önkormányzati kötelezettségek

A szolgáltatásszervezési koncepció egyik alapfunkciója – kellene, legyen – a jövőbeli szakmai fejlesztések irányának megjelölése.

A felülvizsgálati anyag lezárásakor – 2012. november 13-án – rendkívül kevés konkrétumot tudhatunk a 2013-as esztendő, és az azt követő évek feladat ellátási rendszeréről.

Tudható, hogy teljes átalakításra készül a kormányzat a szociális ellátások terén is, de ennek részletei ma még nem kidolgozottak.

Ami bizonyosság ma tudható, az a jelenleg is hatályos jogszabályok alapján a következőképpen alakul.

A jelenleg hatályos jogszabályok alapján Józsefváros területén valamennyi szociális biztonságot jelentő ellátás, szolgáltatás elérhető, a hozzájutás biztosított.[12]

[12] Mégha ez – pl. az átmeneti ellátás elérhetősége tekintetében – több esetben kerületen kívüli szolgáltatónál érhető csak el. Azonban ennek kötelezettségei is (vélhetően) változnak a jövőben...

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény alapján:

A személyes gondoskodás megszervezésére köteles szervek

86. § (1) A települési önkormányzat köteles biztosítani

b) étkeztetést,

c) házi segítségnyújtást,

d) állandó lakosainak számától függően a (2) bekezdés szerinti szociális szolgáltatásokat,

e) az *a)–d)* pontban nem említett szociális szolgáltatásokhoz – különös tekintettel a családsegítéshez – való hozzáférést.

(2) Az a települési önkormányzat, amelyiknek területén

a) kétezer főnél több állandó lakos él, családsegítést,

b) háromezer főnél több állandó lakos él, az *a)* pont szerinti alapszolgáltatást és idősek nappali ellátását,

c) tízezer főnél több állandó lakos él, az *a)–b)* pont szerinti alapszolgáltatásokat és a *b)* pontban nem említett nappali ellátást,

d) harmincezer főnél több állandó lakos él, az *a)–c)* pont szerinti szociális szolgáltatásokat és átmeneti elhelyezést nyújtó ellátást

köteles biztosítani.

(4) A fővárosi kerületi önkormányzat köteles biztosítani az (1)–(2) bekezdés szerinti szociális szolgáltatásokat, a 88. § (2) bekezdésében foglaltak figyelembevételével.

88. § (1) Az állam a megyei fenntartó útján, valamint a fővárosi önkormányzat köteles gondoskodni

a) azoknak a szakosított ellátásoknak a megszervezéséről, amelyek biztosítására e törvény alapján a települési önkormányzat nem köteles;

b) a szakosított szociális szolgáltatások területi összehangolásáról;

(2) A fővárosban — ha a fővárosi önkormányzat és a kerületi önkormányzat másként nem állapodik meg — a fővárosi önkormányzat gondoskodik a hajléktalanok éjjeli menedékhelyének és átmeneti szállásának megszervezéséről és fenntartásáról.

89. § (1) A települési önkormányzatok ellátási kötelezettsége a település lakosságára, valamint a településen életvitelszerűen tartózkodó hajléktalanokra terjed ki, kivéve, ha az intézményt társulás keretében más önkormányzattal közösen tartják fenn, vagy az intézménnyel nem rendelkező önkormányzattal kötött szerződésben a fenntartó az ellátást más önkormányzat lakosaira kiterjedően is vállalta.

(2) Ha az (1) bekezdésben foglaltak szerint az intézmény ellátási területe a fenntartó önkormányzat illetékességi területét meghaladja, az intézmény keretében nyújtott szolgáltatásokat — eltérő megállapodás hiányában — valamennyi beutalt részére azonos feltételekkel kell biztosítani.

(3) A (2) bekezdést kell alkalmazni az intézményi ellátás megszüntetése esetén is.

90. § (1) A megyei fenntartó, illetve a fővárosi önkormányzat által fenntartott szakosított ellátást nyújtó intézmények ellátási területe az egész megyére, illetve a fővárosra kiterjed.

(2) A megyei jogú város saját területén köteles az alapszolgáltatási és az átmeneti elhelyezést nyújtó ellátási feladatokat megszervezni, valamint az államnak a megyei fenntartó útján teljesített ellátási kötelezettsége körébe tartozó feladatok közül az idősellátás, továbbá – előzetes igényfelmérésre alapozva – a lakossági szükségletek alapján meghatározott legalább két további intézménytípus feladatait biztosítani. A megyei fenntartó azonban – szükség esetén – a megyei jogú város lakosainak ellátását erre hivatkozva nem tagadhatja meg.

(3) Az ellátási kötelezettséggel nem rendelkező önkormányzat a szolgáltatása megszervezéséhez kapcsolódóan helyi rendeletében meghatározhatja, hogy csak saját települése lakosai részére biztosítja az ellátást. Az intézményt fenntartó önkormányzat az intézménnyel nem rendelkező önkormányzat kérése alapján a település lakosainak ellátását nem tagadhatja meg, ha e törvény hatálybalépésekor már az ellátást biztosította a másik település lakosai számára.

(4) A szociális szolgáltatást a helyi önkormányzat, megyei fenntartó, illetve a társulás más helyi önkormányzattal vagy társulással kötött megállapodás útján is biztosíthatja. A megállapodásban rögzíteni kell a szociális szolgáltatás igénybevételére vonatkozó szabályokat és az ellátottak után fizetendő hozzájárulás mértékét.

90/A. § A szociális hatóság az e törvényben meghatározott ellátási kötelezettségek teljesítését folyamatosan figyelemmel kíséri, és amennyiben az önkormányzat, illetve a megyei fenntartó az ellátási kötelezettségéből adódó feladatainak, különösen fenntartói feladatának, illetve az önkormányzat a szolgáltatástervezési koncepció elkészítésének nem tesz eleget, megfelelő határidő tűzésével felszólítja a feladat teljesítésére.

91. § (1) A helyi önkormányzat ellátási kötelezettségének a szociális szolgáltatást nyújtó

a) szolgáltató, intézmény fenntartásával, vagy

b) szolgáltatót, intézményt fenntartó önkormányzati társulásban történő részvétellel, vagy

c) szolgáltatót, intézményt működtető fenntartóval létrejött – a szociális szolgáltatás nyújtásának a helyi önkormányzattól vagy a társulástól történő átvállalásáról szóló – 90. § (4) bekezdése szerinti megállapodás, illetve ellátási szerződés megkötésével

tehet eleget.

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény alapján

A települési önkormányzat feladatai

94. § (1) A települési önkormányzat, fővárosban a fővárosi kerületi önkormányzat feladata a gyermekek védelme helyi ellátó rendszerének kiépítése és működtetése, a területén lakó gyermekek ellátásának megszervezése.

(2) A települési önkormányzat az e törvényben foglaltak szerint biztosítja a rendkívüli gyermekvédelmi támogatást, a személyes gondoskodást nyújtó alapellátások keretében – a (3)–(4) bekezdésben meghatározottak figyelembevételével – a gyermekjóléti szolgáltatást, a gyermekek napközbeni ellátását, a gyermekek átmeneti gondozását, szervezi és közvetíti a máshol igénybe vehető ellátásokhoz való hozzájutást.

(2a) A települési önkormányzat, a fővárosban a fővárosi kerületi önkormányzat lakosságszámtól függetlenül köteles gyermekjóléti szolgálatot működtetni.

(3) Az a települési önkormányzat, fővárosban a kerületi önkormányzat, amelynek területén

a) tízezernél több állandó lakos él, bölcsődét,

b) húszezernél több állandó lakos él, az *a)* pontban meghatározottak mellett gyermekek átmeneti otthonát,

c) harmincezernél több állandó lakos él, az *a)* és *b)* pontokban meghatározottak mellett családok átmeneti otthonát,

d) negyvenezernél több állandó lakos él, az *a)–c)* pontokban meghatározottak mellett gyermekjóléti központot [40. § (3) bek.]

köteles működtetni.

(4) A megyei jogú város lakosságszámtól függetlenül köteles gyermekjóléti központot működtetni.

(5) A települési önkormányzat által fenntartott intézmények ellátási területe a település lakosságára terjed ki, kivéve, ha az intézményt társulás keretében közösen tartják fenn, vagy ha az ellátást szerződésben vállalta más önkormányzat lakosságára is kiterjedően.

(6) Ha az intézmény ellátási területe a fenntartó önkormányzat illetékességi területét meghaladja, – eltérő megállapodás hiányában – az ellátást valamennyi jogosult számára azonos feltételek szerint kell biztosítani. E rendelkezést kell alkalmazni az ellátás megszüntetése esetén is.

(7) Az intézményt fenntartó önkormányzat az intézménnyel nem rendelkező önkormányzat kérésére az ellátást nem tagadhatja meg, ha e törvény hatálybalépésekor vagy külön megállapodásuk alapján már biztosított ellátást.

(8) A települési önkormányzat a bölcsődés korú gyermekek napközbeni ellátásának biztosítására irányuló, a (2) bekezdésben és a (3) bekezdés *a)* pontjában foglalt

kötelezettségének a bölcsőde működtetése mellett családi napközi formájában is eleget tehet.

94/A. § A települési önkormányzatok a személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátásokat, különösen a bölcsőde, a gyermekek átmeneti otthona, a családok átmeneti otthona és a gyermekjóléti központ működtetését a külön jogszabályban meghatározott többcélú kistérségi társulás útján is biztosíthatják.

Az állam megyei szintű feladatai, valamint a fővárosi és megyei jogú városi önkormányzat feladatai

95. § (1) Az állam a megyei fenntartó útján, valamint a fővárosi és – a 94. § (2) bekezdésében meghatározott feladatain túl – a megyei jogú városi önkormányzat az e törvényben foglaltak szerint biztosítja az otthont nyújtó ellátást és az utógondozói ellátást. Az állam a megyei fenntartó útján és a fővárosi önkormányzat biztosítja a területi gyermekvédelmi szakszolgáltatást.

(2) A megyei fenntartó, illetve a fővárosi önkormányzat által fenntartott otthont nyújtó, valamint utógondozói ellátást biztosító intézmények ellátási területe – a megyei jogú város területének kivételével – a megyére, illetve a fővárosra terjed ki.

(3) A fővárosi önkormányzat és a fővárosi kerületi önkormányzat között létrejött megállapodás arról is rendelkezhet, hogy a fővárosi önkormányzat gondoskodik a gyermekek átmeneti gondozásának e törvényben meghatározott formájáról.

A feladatok ellátásának módja

96. § (1) A helyi önkormányzat az e törvényben meghatározott személyes gondoskodást nyújtó ellátást a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (a továbbiakban: Ötv.) 81. § (1) bekezdése szerint, valamint a több önkormányzat illetékességi területére kiterjedő intézményi ellátási kötelezettségnek és a 94/A. §-nak a figyelembevételével más szervvel, személlyel kötött ellátási szerződés útján, illetve társulásban biztosítja.

(2) Az intézmények ellátási területének meghatározásánál tekintettel kell lenni arra is, hogy az intézmény és az ellátottak lakóhelye közötti távolság lehetőleg ne haladja meg az ötven km-t.

(3) Többcélú intézmény akkor létesíthető, ha a létesítés és működés anyagi, személyi és tárgyi feltételei valamennyi feladat ellátásához külön-külön biztosítva vannak.

(4) A közös igazgatású gyermekjóléti és/vagy gyermekvédelmi intézmény szervezeti és szakmai tekintetben önálló intézményegységek keretében különböző típusú intézmények feladatát látja el.

(5) A (4) bekezdés szerinti intézményben a gyermek ellátásához és neveléséhez kapcsolódó nem gyermekjóléti és nem gyermekvédelmi tevékenységet ellátó intézményegység is működhet, különösen családsegítő szolgálat, illetve családvédelmi szolgálat, védőnői szolgálat, házi gyermekorvosi szolgálat, továbbá óvodai vagy általános iskolai nevelést, oktatást, kollégiumi ellátást, nevelési tanácsadást végző intézményegység.

(6) A települési önkormányzat és a megyei fenntartó a gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatainak ellátásáról minden év május 31-éig – a külön jogszabályban meghatározott tartalommal – átfogó értékelést készít. Az értékelést – települési önkormányzat esetén a képviselő-testület általi megtárgyalást követően – meg kell küldeni a gyámhivatalnak. A gyámhivatal az értékelés kézhezvételétől számított harminc napon belül javaslattal élhet a települési önkormányzat, illetve a megyei fenntartó felé, amely hatvan napon belül érdemben megvizsgálja a gyámhivatal javaslatait és állásfoglalásáról, intézkedéséről tájékoztatja.

(7) A fenntartó kezdeményezi a gyámhivatalnál a gyermekjóléti és gyermekvédelmi személyes gondoskodást nyújtó működési engedéllyel rendelkező gyermekjóléti szolgálatok és lakásotthonok közül a módszertani feladatokat ellátó intézmény kijelölését, azzal, hogy ellátási típusonként a megyében egy, a fővárosban két módszertani intézet működhet. A kijelölés ötévi időtartamra szól, amelynek elteltét követően az intézmény ismételten kijelölhető.

Ellátási szerződés

97. § (1) Az e törvényben meghatározott személyes gondoskodást nyújtó ellátást vagy egyes körülhatárolható és elkülöníthető feladatok ellátását a helyi önkormányzat, az állam, valamint az állami szerv nem állami szervvel, helyi önkormányzat állami szervvel kötött ellátási szerződés útján is biztosíthatja.

(2) Ha az ellátási szerződés alapján a feladat ellátásában vallási vagy világnézeti elkötelezettségű nem állami szerv működik közre, a megállapodás megkötése nem mentesíti a helyi önkormányzatot, valamint az állami szervet a feladatellátási kötelezettség alól azon gyermek tekintetében, akinek szülője nem kívánja a nem állami szerv szolgáltatását igénybe venni.

(3) Az ellátási szerződés tartalmát a felek szabadon állapítják meg azzal, hogy a szerződés az Szt. 121. §-ában meghatározottakon túl tartalmazza

a) azt az időszakot, amelyre a szerződést kötötték, amely időszak a bentlakásos gyermekintézmény esetén nem lehet kevesebb 5 évnél,

b) a szolgáltatást végző nem állami szerv nyilatkozatát a nyilvántartási kötelezettség, az adatkezelés és az adatvédelem szabályainak ismeretére és betartására.

(4) Az ellátási szerződés létrejöttét a helyben szokásos módon közzé kell tenni.

(5) A helyi önkormányzat képviselő-testülete az ellátási szerződés megkötésének, a szerződés módosításának, illetve megszüntetésének jogát nem ruházhatja át.

Változások

Az előző felülvizsgálati időszak óta rendkívül sok változás történt, valósult meg a szociális ágazatban. Ezek a változások a legtöbbször az önkormányzati érdek- és hatáskörön kívüli impulzusokra való reagálást jelentették, s néhány esetben az önálló innovációt.

Ezek sorában ki kell emelni az ún. LÉLEK-programot, amely mindenképpen sikeres, innovatív kezdeményezésnek tűnik a kerület életében.

- ***LÉLEK-program***

A Józsefvárosi Képviselő-testület határozata nyomán, 2011. november 1-ével elindult a LÉLEK (Lakhatási, Életviteli, Lelki-segítségnyújtási, Egzisztencia-teremtési Közösségi) Program első fázisa. Ebben az ütemben, a kerületben hajléktalanná vált emberek felkarolására koncentrálnak a szakemberek.

Józsefváros önként vállalt feladatként elindított LÉLEK- programja nekik igyekszik segíteni. Az egyedülálló kezdeményezés a mentorálási pillérrel indult, amelyben a testileg, lelkileg igen rossz állapotú emberek számára egyéni gondozást biztosítanak.

A kerületi hajléktalanokat a főleg a Józsefvárosi Családsegítő és Gyermekjóléti Központ szociális szakembereiből álló LÉLEK–pont csapata mentorálja. Feladatuk azon emberek felkutatása, megismerése, akik a programban való részvételre hajlandók. Majd következik az akut krízisekezelés, ami részben higiéniás, részben pedig egészségügyi állapotrendezésből, és addiktológiai felmérésből áll. Sikeres interjúztatás után a mentor egyéni gondozási tervet készít hajléktalan kliense számára. A mentorok természetesen meleg étellel, fürdővel, ruhacserével és nappali és/ vagy éjszakai szállás intézésével is segítik a hajléktalanokat, megszervezik orvosi ellátásukat, segítik hivatalos ügyeik intézését és a kerületben működő egyházak támogatásával lelki gondozói tevékenység keretében igyekeznek helyreállítani emberi méltóságukat és önbizalmukat. Mentorálásuk végén pedig fizikai és mentális állapotuknak megfelelő munkát és lakhatást is biztosítanak azok számára, akik együttműködnek az Önkormányzattal.

A Józsefvárosi Önkormányzat első ütemben 61 millió forintot fordított a legnehezebb helyzetben lévő emberek megsegítésére, amely tartalmazza emberi élethez méltó szálláshelyek kialakítását 34 fő részére, a szociális munkások bérét, a szükséges eszközök beszerzését, a lakhatási és rezsi kiadásokat, a programban részt vevő hajléktalanok munkabérét és járulékait, valamint a program koordinációs irodájának (LÉLEK-Pont) kialakítási költségeit.

Szakmailag ma még sokszor vitatott, de egy új felfogás szerint teljesen a szubszidiaritást szolgáló módon a programba az jelentkezhet, aki a kerületben vesztette el lakhelyét.

- ***Bölcsődei térítési díj bevezetése***

Az önkormányzatok kötelezetteké váltak helyi rendeletet kellett alkotni a bölcsődei személyi térítési díj bevezetéséről. Ennek Józsefváros a 13/2012 (II.23.) számú önkormányzati rendeletével eleget is tett.

Az itt megállapított, meghatározott térítési díj mértéke – hasonlóan pl. az idősgondozásban meghatározottakhoz – fővárosi viszonylatban is kedvező.

- ***Hatáskör változás***

Az elmúlt időszak jelentős változásának mondható, hogy a szociális és gyermekjóléti/gyermekvédelmi intézmények működési engedélyeztetése 2011. június 30-i hatállyal kikerült a települési jegyzők hatásköréből. 2011. július 1-től ez a feladat a kormányhivatali szintre került át. (A zökkenőmentes váltás a kormányhivatalnokok és helyi köztisztviselők fegyelmezett munkáját dicsérik.)

- ***Adminisztrációs változások***

Ágazatunkban jelentős lépést jelentett a kötelezővé váló, elektronizált jelentéstételi kötelezettség. Az ún. TAJ-alapú nyilvántartási rendszer, bevett megnevezéssel a TEVADMIN-KENYSZI rendszer bevezetése megtörtént, és az „élesítést" követően 2012. július 1-től szigorú rendszerben működteti a központi szociális hivatali feladatokat ellátó NRSzH.

2012. július 1-től a TEVADMIN-KENYSZI rendszer napi jelentési kötelezettséget ír elő szinte valamennyi szociális ágazati formában tevékenykedő számára. Az erre való felkészülés, és a rendszerszerű működtetés a kollégáktól nagyfokú rugalmasságot igényelt ebben az időszakban.

A 2012. évben az intézmények szakmai feladatai bővültek a Tevékenységadminisztrációs Rendszer - Központi Elektronikus Nyilvántartás a Szolgáltatást Igénybevevőkről (TEVADMIN – KENYSZI rendszer) nyilvántartással. Ezt a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók, intézmények ágazati azonosítójáról és országos nyilvántartásáról szóló 226/2006. (XI.20.) Korm. rendelet (a továbbiakban: 226/2006. (XI.20.) Korm. rendelet) határozza meg, határidőkkel és a feladatok pontos lebontásával.

Ennek értelmében az intézményeknek, mint szociális alapellátást és gyermekjóléti, személyes gondoskodást nyújtó intézményeknek is feladata az ellátott kliensek központi rendszerbe történő regisztrálása, valamint az adott napon az intézmények szolgáltatásait igénybe vevőkről napi jelentés készítése (intézményi nyilvántartás).

A feladat ellátása érdekében – a 226/2006. (XI.20.) Korm. rendelet értelmében – adatszolgáltató munkatársak (e-ügyintézők) kerültek kijelölésre és regisztrálásra a Nemzeti Rehabilitációs és Szociális Hivatalnál (NRSZH), akik az adminisztrációs feladatokat ellátják.

Feladataik az SZMSZ-ben, a Szakmai Programban és munkaköri leírásokban kerületek rögzítésre. A feladatok végrehajtását és ellenőrzését a kijelölt elektronikus képviselők (e-képviselő), valamint az intézmények vezetője végzik.

Az e-ügyintézők feladatai többek között az új ügyfelek adatainak rögzítése a TEVADMIN – KENYSZI rendszerben, később az intézményhez rendelhető - igénybevett szolgáltatások hozzárendelése az igénybevevőkhöz, napi jelentés készítése, valamint a feltöltött dokumentumok szerkesztése, stb. (Országos Nyilvántartás és Igénybevevői Nyilvántartás).

A kijelölt e-ügyintézők napi – pl. családgondozási – munkájuk mellett végzik a nyilvántartási feladatokat, az igénybevétel napjától számított következő munkanap 24. órájáig kötelesek a rögzítést elvégezni – ez az intézmények nyitvatartási rendjének megfelelően munkaidőben történik.

A zavartalan rögzítés és adminisztráció biztosítása az intézményvezető feladata, melyet munkaköri leírása rögzít.

Az új e-ügyintézők kijelölése az intézményvezető által történik, akiket az Ügyfélkapu regisztrációt követően a fenntartónál működő e-képviselők jelentenek az NRSZH-nál. A meglévő e-ügyintézők jogosultságait az e-képviselők rögzítik, állítják be. Az esetleges kilépő munkavállalókat - akik e-ügyintézők is -, az intézmény írásban jelenti az e-képviselőnek, aki a rendszerben rögzíti az inaktív állapotot.

- ***Változó államháztartási szabályozás***

Az Áht. változásai miatt a polgármesteri hivatalok, az önkormányzatok, intézmények külön-külön költségvetési szervként önálló adó- és bankszámlaszámot kaptak. Ez magával hozta az Alapító Okiratok módosítását, majd a működési engedélyek módosítását tette szükségessé *(az intézmények működési engedélyeiben feltüntetésre került a fenntartó adószáma, továbbá az intézmények saját adószámai --- engedélyező hatóság: Kormányhivatal Szociális és Gyámhivatala).*

- ***Oktatásügyi változások***

2013. január 1-től új struktúrában nyújtható a szociális intézményekben, bölcsődékben (is) a korai fejlesztés, fejlesztő felkészítés. Ez azt jelenti, hogy az oktatásügy (közoktatási) szabályozásainak megfeleltetve a vonatkozó intézmények Alapító Okiratát, működési engedélyét, szakmai programját is módosítani kell.

- ***Változó közbeszerzési szabályozás***

A közbeszerzésekre vonatkozó jogszabályok változásokat hoztak a szociális területre vonatkozó előírásokban is. Ezzel viszonylag jelentősen változott a közbeszerzési eljárások lefolytatása pl. a gyermekek átmeneti otthona, családok átmeneti otthona esetében is.

- ***Tömeges jogszabályváltozások...***

A közeli múltig az alábbi jogszabályokban volt kisebb-nagyobb változás az elmúlt három évben:

1. a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény;
2. az egyes szociális és foglalkoztatási tárgyú törvények módosításáról szóló 2008. évi CVII. törvény;
3. a pénzbeli és természetbeni szociális ellátásokkal kapcsolatos egyes kormányrendeletek módosításáról szóló 341/2008. (XII.31.) Korm. rendelet;
4. a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény
5. a pénzbeli és természetbeni szociális ellátások igénylésének és megállapításának, valamint folyósításának részletes szabályairól szóló 63/2006. (III.27.) Korm. rendelet;
6. a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók, intézmények ágazati azonosítójáról és országos nyilvántartásáról szóló 226/2006. (XI.20.) Korm. rendelet;
7. a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 1/2000. (I.7.) SzCsM rendelet;
8. a személyes gondoskodást végző személyek továbbképzéséről és a szociális szakvizsgáról szóló 9/2000 (VIII.4.) SzCsM rendelet;
9. az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény
10. a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény;
11. a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet;
12. a gyámhatóságok, a területi gyermekvédelmi szakszolgálatok, a gyermekjóléti szolgálatok és a személyes gondoskodást nyújtó szervek és személyek által kezelt személyes adatokról szóló 235/1997. (XII. 17.) Korm. rendelet;
13. a közfeladatot ellátó szervek iratkezelésének általános követelményeiről szóló 335/2005. (XII. 29.) Korm. rendelet;
14. a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról szóló 2009. évi LXXII. törvény;
15. a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók, intézmények ágazati azonosítójáról és országos nyilvántartásáról szóló 226/2006. (XI.20.) Korm. rendelet;
16. a személyes gondoskodást végző személyek továbbképzéséről és a szociális szakvizsgáról szóló 9/2000 (VIII.4.) SzCsM rendelet;
17. a Fővárosi Önkormányzat vonatkozó rendeletei.

Az ágazatunkat is érintő legmarkánsabb változás mégis a központi közigazgatás átalakításával érkezik el.

- ***Járási rendszer kialakítása***

Jövőre már a járásokban és egyablakos ügyintézéssel várják az ügyfeleket a hivatal bizonyos szervezeti egységei. Ma még nehezen jósolható, tervezhető meg, hogy a járási hivatalok kialakítása hogyan alakítja át a családsegítő szolgálat, a gyermekjóléti szolgálat, a szociális igazgatás szereplőinek mindennapjait, „életét".
A járási (fővárosi kerületi) hivatalokról szóló 218/2012. (VIII. 13.) Korm. rendelet megjelenése sajnos még nem ad elégséges tudnivalót a gyakorlati kérdések megválaszolására.
A több száz éves múltra visszatekintő járási rendszert 1983-ban szüntetették meg, így harminc év után, de új szervezeti rendben és új céllal 2013. január 1-jével ismét létrejönnek a magyar közigazgatás egykor szerves egységét képező járások.
A fővárosi és megyei kormányhivatalok kirendeltségeként felálló kerületi és járási hivatalok legfontosabb feladata a megyei szintnél alacsonyabb szinten intézendő államigazgatási feladatok ellátása lesz. Így megvalósul az államigazgatási és az önkormányzati feladatok szétválasztása, a járások kizárólag államigazgatási területi egységet jelentenek majd.

A területi közigazgatás átalakításának legfőbb célja az állami bürokrácia csökkentése, az állam területi működésének átláthatóbbá, hatékonyabbá, egyszerűbbé tétele. A cél az egyablakos ügyintézés biztosítása az ügyfelek számára. Ez azt jelenti, hogy az állampolgárok egyetlen helyen, a – 2013 végéig kialakítandó – kormányablakoknál tudják majd hivatalos ügyeiket intézni.

A járási hivatalok kialakításával és az államigazgatási feladatoknak a járási hivatalok által történő átvételével együtt fő szabály szerint megvalósul az államigazgatási és az önkormányzati feladatok szétválasztása is. A járási hivatalok tehát kizárólag államigazgatási ügyeket vesznek át, önkormányzati feladatokat nem.

A járási hivatalok olyan államigazgatási feladatokat vesznek át a jegyzőktől, amelyeket az állam az elmúlt húsz évben kényelmi szempontok miatt oda telepített. A jövőben az államigazgatási feladatok többségét az állam a saját szervezeti rendszerén keresztül fogja ellátni. Csak azok az ügyek maradnak a jegyzőknél, amelyekhez a helyi viszonyok ismerete elengedhetetlen, vagy amelyekben nem országosan egységes szabályozás, hanem helyi mérlegelési lehetőség is van: ilyen pl. a helyi adóval összefüggő igazgatási feladatok, birtokvédelem, hagyatéki eljárás, a **nem alanyi jogon járó szociális ellátások,** távhőszolgáltatás, valamint a helyi védelmi igazgatással kapcsolatos feladatok.

2013-tól a járási hivatalokhoz kerülnek az okmányirodák, továbbá 80 törvényi szinten szabályozott államigazgatási feladat. Pl: személyi adat- és lakcímnyilvántartás, a gyámügyi igazgatás, a gyermek- és ifjúságvédelem.

Az okmányirodák mellett a járási hivatalokhoz kerülnek a fővárosi, megyei kormányhivatalok szakigazgatási szerveinek helyi szervei is, pl. a körzeti földhivatalok, városi munkaügyi kirendeltségek. A járásszékhelyek mellett, a jelenleg okmányirodát működtető településeken is lesznek járási kormányablakok.

A járási hivatalokban – a fővárosi és megyei kormányhivatalokhoz hasonlóan – törzshivatal és szakigazgatási szervek működnek. A fővárosban kerületi szinten szerveződnek a járási hivatalok, azaz a fővárosi kormányhivatal kirendeltségeként 23 kerületi hivatal kezdi meg működését.

Az eredetileg benyújtott javaslathoz képest az államigazgatási feladatok átvételével az azok ellátásához szükséges ingó- és ingatlanvagyonra az állam nem tulajdonjogot, hanem ingyenes használati jogot kap. A kormányhivatalok vezetői október 31-ig az önkormányzatokkal megállapodást fognak kötni a járási hivatalhoz kerülő köztisztviselőkről, az ingyenes használatba vett ingatlan és ingó eszközökről. A polgármesteri hivatalban jelenleg államigazgatási feladatot ellátó köztisztviselők jogviszonya a járási hivatal keretében kormányzati szolgálati jogviszonnyá alakul át.

A járások kialakítása a közigazgatás átfogó, a közjót szolgáló átalakításának, a Jó Állam kialakításának egyik eleme, amelyről 2011 őszén határozott a Kormány. Az Országgyűlés által elfogadott törvényt széles körű egyeztetés és konzultáció- sorozat előzte meg.

A területi közigazgatás átalakításának egyik legfontosabb állomásához érkezett azzal, hogy az Országgyűlés döntésével megszületett a törvényi szabályozás a járási hivatalok kialakításáról. Új szervezeti rendben és új céllal 2013. január 1-jével ismét létrejönnek a magyar közigazgatás egykor szerves egységét képező járások. Ezeknek azonban szinte azonnal „illeszkedniük" is kell a Kormányhivatali rendszerhez, de úgy, hogy a kerületi polgárok a legkevesebb „zökkenőt" érzékelhessék az átállásból (pl. segélyezési rendszer új igénylési mechanizmusairól).

- ***Megalakul az új betegjogi központ***

A Kormány döntésének megfelelően szeptembertől új, önálló központi hivatal – az Országos Betegjogi, Ellátottjogi, Gyermekjogi és Dokumentációs Központ (OBDK) – kezdi meg működését. Ez a hivatal átveszi a jelenleg az NRSzH-ban (Nemzeti Rehabilitációs és Szociális Hivatalban) alkalmazott jogvédők munkáit is.

Ezzel egy új, kvázi „felettes", ellenőrző hivatal kerül a szociális szolgáltatók fölé...

Az új szervezet amellett, hogy a Semmelweis Tervben meghatározottak szerint ellátja a betegek jogainak hatékony védelmét, az ellátotti és gyermeki jogok védelmének is letéteményese lesz. Ezen feladatait a Nemzeti Rehabilitációs és Szociális Hivataltól (NRSZH-tól) veszi át, az azt ellátó munkatársakkal együtt.
Az OBDK a jogvédelmi képviselet ellátása során kiemelt hangsúlyt fektet – különösen az érintettek jogairól szóló és a szolgáltatások elérését elősegítő – tájékoztatásra, a betegdokumentáció megismerésével összefüggő jog érvényesítésére, a panaszjog gyakorlásának segítésére, a rendszerhibák feltárására és megoldására. Eljárásaiban közvetít a szolgáltató és a kérelmező közötti vitás kérdések peren kívüli, gyors és mindkét fél számára megnyugtató rendezése érdekében. E munkájuk során a jogvédelmi képviselők a szolgáltatásokat működtetők, fenntartók, engedélyező hatóságok, szakmai szervezetek széles körével tartják a kapcsolatot.
A központ adatkezelői feladatot lát el a jogutód nélkül korábban megszűnt egészségügyi intézményeknél keletkezett egészségügyi dokumentációk tekintetében. Azokról nyilvántartást vezet, biztosítja a beteg számára az iratbetekintés jogát, azokat folyamatosan őrzi és archiválja.
Hatósági feladatai jogkörében az OBDK vezeti a betegjogi, ellátottjogi, gyermekjogi képviselők nyilvántartását, valamint ellenőrzi az egészségügyi szolgáltatások hozzáférhetőségét, az ellátásszervezéssel, beutalási renddel, betegtájékoztatással kapcsolatos szabályok érvényesülését.
Mindezek mellett uniós irányelv szerint az OBDK lesz a határon átnyúló egészségügyi ellátás nemzeti kapcsolattartója is, amely elsősorban a betegek és az egészségügyi szakemberek számára nyújt tájékoztatást a határon átnyúló ellátások igénybevételével kapcsolatos jogairól, a panasztételi és jogorvoslati eljárásokról, a panasztételi és jogorvoslati eljárásokról, a szolgáltatások elérhetőségéről.
Az Országos Betegjogi, Ellátottjogi, Gyermekjogi és Dokumentációs Központ budapesti székhellyel és az országos hálózatban dolgozó, az NRSZH-tól a jogutódlás keretében átvett munkavállalók helyi képviseletével működik, finanszírozása központi költségvetésből - jelenleg az NRSZH költségvetéséből és Az Új Széchenyi Terv „Betegjogi, ellátottjogi és gyermekjogi képviselői hálózat és civil jogvédő munka fejlesztése" elnevezésű kiemelt projekt keretösszegéből – történik.
Az EMMI Egészségügyért Felelős Államtitkársága fontosnak tartotta hangsúlyozni, hogy az ellátásszervezés révén hatékonyabbá váló egészségügyi ellátórendszer mellett az állam gondot fordít a szolgáltatásokat igénybevevők jogainak védelmére is. Ennek biztosítása érdekében az új betegjogi központ megalakulásával olyan szervezetet hoz létre, amely a jogszabály keretei között a szolgáltató (fenntartó) és a betegek közötti vitás eseteket pártatlanul oldja fel.

- ***A Nemzeti Rehabilitációs és Szociális Hivatalról, valamint a szakmai irányítása alá tartozó rehabilitációs szakigazgatási szervek feladat- és hatásköréről szóló 95/2012. (V. 15.) Korm. rendelet hatályos 2012. augusztus 1-től***

Új szakigazgatási szerv jött ezzel létre, amely fontos a szociális rehabilitáció területén.

A jogszabályi változások, az új betegjogi központ, az új szakigazgatási szerv(ek) valamint a munkaköri leírás módosításából adódó változások átvezetése szükséges valamennyi intézményi Szakmai Programban és annak mellékletét képező Szervezeti és Működési Szabályzatban is.

Ráadásul a fentiekben soroltak korántsem a teljes változási kört jelentik, hiszen figyelemmel kell kísérni a finanszírozásról szóló szabályozásokat éppúgy, mint a 2013. január 1-től felálló Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság, mint központi hivatal körüli változásokat is.

A sokféle módosulásból kiemelve a 2012. évi CXVIII. törvényt, amely az egyes szociális tárgyú és egyéb kapcsolódó törvények módosításáról szól, látható, hogy szinte havonta lépnek be újabb szabályozások (pl. hatályosulási határidő: 2012. 07. 26., 2012.08. 01., 2012.08. 22.,2012.09. 01., 2012.10. 01., 2013. 01. 01., 2015. 01. 01.). Ezekben olyan súlyú változások vannak, mint pl. az Erzsébet-utalványban történő segélyezés előkészítése, a kapacitás-szabályozás részben megváltoztatása, vagy az új szociális szolgáltatási elem, a támogatott lakhatás szabályozása.
Elfogadásra várnak – számtalan benyújtott módosító indítvány mellett – olyan szabályozások, amelyek szintén alapvetőek lesznek a jövőben ágazatunkban. (Pl.: T/7677. törvényjavaslat a Magyarország 2013. évi központi költségvetését megalapozó egyes törvények módosításáról (feladatfinanszírozás megjelenése); T/7655 Magyarország 2013. évi központi költségvetéséről (2012.06.15.), 7655/425 - módosító javaslat Magyarország 2013. évi központi költségvetéséről (2012.09.13.), T/8889. törvényjavaslat egyes szakosított szociális és gyermekvédelmi szakellátási intézmények állami átvételéről és egyes törvények módosításáról (2012.10.28.).

A jelenlegi, le nem zárult átalakításokkal súlyos helyzetben az önkormányzat legnagyobb erőfeszítésekkel is legfeljebb a kialakított, meglévő ellátások megtartására, szinten tartására, a felhalmozott erőforrások, humántőke megbecsülésére tud koncentrálni.

Ha igyekezete sikerül, akkor sikeresen átvészelte a változások rengéseit, s fenntartja Józsefváros sokszínű, fáradságosan kialakított, de jól teljesítő szolgáltatásait.

A szolgáltatások iránti igények

Sajnos a szociális ellátások iránti igényekre, a lefedett és kielégítetlen szükségletekre vonatkozóan releváns, friss tanulmányok nem állnak rendelkezésre. Ezek nélkül meglehetősen nehéz pontos képet alkotni.

A vonatkozó tanulmányokból azonban egyet mindenképpen érdemes beemelnünk. Ez a kérdőíves felmérésre alapuló elemzés a társadalmi kihívások szintjén közelít meg szociális problémákat.[13]

Társadalmi kihívások a Józsefvárosban

A statisztika alapján meghatározható társadalmi problémák	Az igényfelmérés alapján meghatározható társadalmi problémák
1. Természetes fogyás, elöregedés; mindezt napjainkban a bevándorlás ellensúlyozza; 2. A társasház-építés lanyhulásával (pl. telkek elfogyása, nagy beruházások vége) a bevándorlás visszaeshet, ezáltal a kerület népességszáma újra csökkenhet; 3. A képzettség szintje alacsonyabb a fővárosi átlagnál; 4. Magas a (tartós) munkanélküliség; 5. A józsefvárosi lakosság jövedelmi helyzete messze a fővárosi átlag alatti, az egyik legszegényebb népességgel rendelkező kerület; 6. Elavult lakások, korszerűtlen lakásszerkezet, sok bérlakással; 7. Jól kimutatható szegregáció (Orczy, Magdolna negyedek).	1. A helyi lakosság negyede nem szereti Józsefvárost a népesség ötöde nem szereti a saját lakóházát; a potenciális elköltözők száma magas; 2. Az emberek leginkább csak a bevásárlási lehetőségeket szeretik Józsefvárosban, a kerület kevés komfortérzetet nyújt; 3. A válaszadók több mint fele szerint a gyermekek a jövőben elhagyják a kerületet; 4. A felmérés eredményeiből is körvonalazódik az Orczy és Magdolna negyedek szegregációja, ami tovább mélyülhet és területileg kiterjedhet.

A szociálpolitika szintjén megfogalmazva a fentieket: továbbra is a lakhatás és annak körülményei igényelnek kiemelt figyelmet, különös tekintettel a szegregáció(k) feloldására, valamint nagy hangsúlyt kell kapnia a foglalkoztatás kérdéseinek, és a gyermekek ellátásának.

[13] Józsefvárosi Agenda 21 - A Fenntarthatóság Helyi Stratégiája; Készítette: Budapest Józsefváros Önkormányzata megbízásából a Rév8 Józsefvárosi Rehabilitációs és Városfejlesztési Zrt.

Stratégiai célok

A stratégiai célok meghatározását ezúttal konkrét tennivalókkal együtt rögzítjük. A jelen – gyorsan – változó környezetében gyors reagálásra van szükség a szociális ágazatban is.

1. A törvényi kötelezettségek teljesítése

Alapvető információk hiányoznak ahhoz, hogy a 2013 utáni időszak önkormányzati kötelezettségeit rögzíteni lehessen. Ahogyan az eddigiekben is, a Polgármesteri Hivatal felkészült munkatársainak feladatai, hogy – időnként hónapról hónapra – igazítsák az ellátási rendszer elemeit az aktuális jogszabályokhoz.

Amennyiben ez nem történik meg, úgy – ismerve a hektikus finanszírozási lábakat – az önkormányzat forrásoktól eshet el, illetve olyan szolgáltatásokat is fenntarthat, amelyeket az adott szükségleti igény nem is indokolna.

2. A kerületben élő időskorúak gondozási feltételeinek biztosítása

Alaptörvényből eredeztethető, alapvető cél a családok megerősítése, s végsősoron az idős emberek minél hosszabb ideig saját háztartásában, otthonában történő gondozása. Ez elsődlegesen a család feladata, de ennek hiánya Józsefvárosban gyorsan jelentkezhet (elmagányosodás). A házi segítségnyújtás szolgáltatásának mennyiségi megtartása és minőségi javítása fontos feladat a jövőben is.

3. Az intézmények, középületek akadálymentesítése

Bár igen szép előrelépések történtek 2008-2009 óta, de folytatni kell – az esélyegyenlőség elvének mentén – a kerületi épületek, közintézmények teljeskörű akadálymentesítését.

4. Az egyházi és civil karitatív szervezetek szerepvállalásának erősítése

A szociális szolgáltatásokban a jövő az együttműködő szervezeteké. A szűkülő, illetve sok évre „befagyó" erőforrások okán égetően szükséges az operatív, naponta megújuló együttműködés szervezeti, intézményes kialakítása és mindennapokba való átvitele a kerületben is.

5. Koordináció és információáramlás biztosítása az ellátó rendszer szereplői között

A fentihez hasonlóan: az információáramlás a 21. század alapkövetelménye, s egyre inkább az lesz a szociális szolgáltatások terén is.

6. Az alapellátás mennyiségi és minőségi megerősítése

Valamennyi szakember egyetért abban, hogy a szociális szolgáltatások megújulásának egyetlen iránya a személyközi kapcsolatokra alapuló, közösségi modellben folytatott segítés előretörése.

7. A pályázatokon való részvétel hatékonyságának fenntartása

A kerület a jelenlegi gazdasági körülményekhez mérten rendkívül sok erőforrást tudott szociális fejlesztéseibe, innovatív elképzeléseibe kanalizálni. Ennek fenntartása természetesen számos külső tényezőn múlik, de alapvetően a szakemberek önállóságára, kreativitására épül.

8. A szolgáltatások, intézmények hatékonyságának és hatásfokának mérése (elégedettség- és igényfelmérés elvégzése)

Ahogyan a különféle pályázatokhoz, szakmai lépések előkészítéséhez szükséges ún. szükségletfelmérő előtanulmányokat folytatni, úgy kellene a mindennapi munka alapjává tenni a teljes, szakmai ágazatban a teljesítmény és hatékonyságmérést. Ennek eleme természetesen az elégedettségmérés is, amely – helyesen kialakítva – folyamatos visszajelzést ad az igénybevevők felől. Ez komoly segítséget nyújt a megfelelő mennyiségű és minőségű szolgáltatás megtartására is.

9. Integrációs szemlélet erősítése

Az integratív szemlélet tért nyert intézményen belül, de hasonlóan szükséges lenne az ágazatok közötti (fenntartói) integráció kialakítása is. A szinergikus kapcsolatok kiaknázása határozott hatással lehet a polgárok életminőség-megélésére is.

10. A meglévő intézmények infrastrukturális korszerűsítése, átalakítása

Az önkormányzatnak – gazdasági lehetőségei függvényében – folyamatosan törekednie kell a huszadik század körülményeinek megfelelő munkakörülmények biztosítására, az ellátottak anyagi, fizikai környezetének jó minőségű megtartására.

2013. január 10.